

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ERGENLERİN TOPLUMSAL CİNSİYET ALGILARI İLE
FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUMLARI ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Serap KARAÇÖP

Sosyal Hizmet Anabilim Dalı
Sosyal Hizmet Programı

TEMMUZ / 2022

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ERGENLERİN TOPLUMSAL CİNSİYET ALGILARI İLE
FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUMLARI ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Serap KARAÇÖP
(Y1916.060005)

Sosyal Hizmet Anabilim Dalı
Sosyal Hizmet Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Fahimeh HOSSEINNEZHAD HENDVARI

TEMMUZ / 2022

ONAY FORMU

ONUR SÖZÜ

Yüksek lisans tezi olarak sunmuş olduğum “Ergenlerin Toplumsal Cinsiyet Algıları İle Flört Şiddetine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmamın araştırma aşamasından sonuçlanmasına kadar olan tüm süreçte geleneklere, bilimsel ahlaka ve etik değerlere uygun olmayan bir yardım almaksızın yazıldığını ve yararlanmış olduğum eserlerin kaynakçada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bu eserlere referans yapılarak faydalanılmış olduğunu belirtir ve şerefimle bildirmek isterim. (20.07.2022)

Serap KARAÇÖP

ÖNSÖZ

Hayatımda değerli bir yeri olan yüksek lisans tezimi, ciddi bir emek ve özveri ile tamamlamanın heyecanını ve gururunu yaşıyorum. Tez sürecim boyunca sürece dair her türlü sorularımı ve kaygılarımı dile getirdiğimde beni dinleyip yönlendiren, güler yüzü ve destek veren sözleriyle çalışma azmimi perçinleyen saygı değer danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Fahimeh HENDVARI'e sonsuz sevgi, saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Tüm hayatım boyunca beni cesaretlendiren, tüm sıkıntılı ve stresli anlarımda bana güç veren, aldığım kararları destekleyen annem Sultan KARAÇÖP'e, babam Osman KARAÇÖP'e ve ablam Sevgi GÜLAY'a; motivasyonum düştüğü zamanlarda beni destekleyen ve süreci başarıyla tamamlayabileceğime inanan, arkadaşlarım Aleyna ÖZYAZICI, İsmail KURUHALİL ve Kadir BAKAR'a; birlikte çalışmaktan keyif aldığım ve tez sürecinde desteğini esirgemeyen arkadaşım Mehtap TAŞDEMİR'e ve Burak AKIN'a çok teşekkür ediyorum.

Her zaman sevgisini, desteğini hissettiren ismini saymadığım hayatımdaki herkese ve verdiğim anketleri sabırla cevaplayan gönüllü lise öğrencilerine çok teşekkür ediyorum.

Temmuz 2022

Serap KARAÇÖP

ERGENLERİN TOPLUMSAL CİNSİYET ALGILARI İLE FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu çalışmada ergenlerin toplumsal cinsiyet algıları ile flört şiddetine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışmada, nicel araştırma yöntemi ve betimsel analiz deseni kullanılmıştır. Araştırma verileri, araştırmacı tarafından literatür taraması sonucunda hazırlanan anket çalışması (5’li likert ve 3’lü likert) aracılığı ile toplanmıştır. Araştırmanın örnekleme ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile seçilmiş ve araştırmaya İstanbul ili Esenyurt ilçesinde eğitim gören 150 gönüllü lise öğrencisi katılmıştır. Araştırma bulgularında öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları ile flört şiddetine yönelik tutumları arasında ilişki olduğu görülmüştür. Kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre toplumsal cinsiyet, genel şiddet ve flört şiddeti konusunda farkındalıkları daha yüksektir. Ancak öğrencilerin neredeyse yarısı toplum tarafından kadına ve erkeğe atfedilen içsel özellikleri (duygusal, kavgacı vb.) doğru kabul ettikleri görülmüştür. Erkek öğrenciler kadın öğrencilere oranla aşırı kıskançlık eylemini daha çok sevgi göstergesi olarak kabul etmekte ve flört ilişkilerinde sınır ihlallerini normal bir ilişki biçimi olarak görmektedir. Bu araştırma sonuçları doğrultusunda kadın ve erkek öğrencilerine toplumsal cinsiyet, şiddet ve flört şiddeti hakkında bilinçlendirici eğitimler verilebilir. Bununla birlikte ergenlik döneminde psiko-sosyal gelişimini henüz tamamlayamamış gençlerin, flört ilişkilerinde daha deneyimsiz ve savunmasız olması sebebiyle flört şiddetine yönelik farkındalık çalışmaları yaygınlaştırılabilir.

Anahtar Kelimeler: Ergenlik, Flört Şiddeti, Toplumsal Cinsiyet.

THE ANALYZING OF RELATIONSHIP BETWEEN THE PERCEPTION OF GENDER OF ADOLESCENTS AND THE ATTITUDES TOWARD DATING VIOLENCE

ABSTRACT

The aim of the study is to examine the relationship between adolescents' perception of gender and their attitudes towards dating violence. Quantitative research method and descriptive analysis technic were used in this study. The research data were collected through a questionnaire (5-point and 3-point Likert scale) which prepared by the researcher as a result of the literature review. The sample of the study was chosen by accessible sampling method and 150 high school volunteer student who studying in the Esenyurt district of Istanbul participated in the research. The research findings showed that there is a relationship between students' perception of gender and the attitudes towards dating violence. The most of female students have a higher awareness about gender, violence and dating violence than male. However, the almost of half of students take characteristics feature (emotional, aggressive etc.) which is attributed to male and female by society for granted. Within the context of dating violence, in terms of ratio, male students more likely to consider the act of jealousy as a sign of love. In addition to this, male students see the border violation as normal in their dating relationship. In direction of results of this research, it should be provided training as raising awareness for male and female students in high schools about gender issues, violence and dating violence. However, awareness studies on dating violence can be expanded since adolescents who have not yet completed their psycho-social development are more inexperienced and vulnerable in dating relationship.

Keywords: Adolescence, Dating Violence, Gender.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ONUR SÖZÜ	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vii
ÇİZELGE LİSTESİ.....	viii
I. GİRİŞ.....	1
A. Araştırmanın Sorunsal Alanı	3
B. Araştırmanın Önemi ve Amacı	3
C. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
II. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	6
A. Şiddetin Tanımı ve Sınıflandırılması.....	6
B. Flört Şiddeti ve Türleri	7
1. Duygusal / sözel şiddet	8
2. Sanal şiddet.....	9
3. Ekonomik şiddet	9
4. Fiziksel şiddet	9
5. Cinsel / seksüel şiddet.....	10
C. Flört Şiddetine Kuramsal Bakış.....	10
1. Feminist kuram	10
2. Bağlanma kuramı.....	11
3. Sosyal öğrenme kuramı	12
D. Flört Şiddetine Neden Olan Faktörler	13
E. Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet.....	14
F. Toplumsal Cinsiyet Roller ve Kalıp Yargılar	17
G. Toplumsal Cinsiyet Rolü Gelişimini Açıklamaya Yönelik Kuramlar	21

1. Sosyal öğrenme kuramı	21
2. Bilişsel gelişim kuramı	22
3. Toplumsal cinsiyet şeması (Gender Schema).....	22
H. Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı	23
1. Kadınların yaşadıkları sorunlar.....	24
a. Ev işlerinin paylaşımı.....	24
b. Çalışma yaşamı	25
2. Erkeklerin yaşadıkları sorunlar.....	26
a. Başarı / statü normu.....	26
b. Güçlülük normu	26
c. Kadın gibi olmama normu.....	27
İ. Ergenlik Dönemi	28
J. Ergenlik Dönemi ile İlgili Kuramlar.....	29
1. Psikoanalitik kuram: Sigmund Freud ve Anna Freud.....	29
2. Kişiler arası kuram: H. S. Sullivan	30
3. Psikososyal kuram: E. Erikson	31
K. Ergenlik ve Flört Şiddeti	32
III. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	36
A. Araştırmanın Modeli	36
B. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	36
C. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi	37
D. Verilerin Toplanması ve Analizi	37
IV. ARAŞTIRMANIN BULGULARI	39
A. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	39
B. Katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Algılarına İlişkin Bulgular	43
C. Katılımcıların Şiddet Algılarına İlişkin Bulgular	46
D. Katılımcıların Flört Şiddeti Tutumuna İlişkin Bulgular	49
V. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	52
A. Tartışma	52
B. Sonuç ve Öneriler	56
VI. KAYNAKÇA.....	58
EKLER.....	63
ÖZGEÇMİŞ.....	72

KISALTMALAR

- CŞMD** : Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği
- SPSS** : Sosyal Bilimler için İstatistik Programı
- WHO** : World Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü)

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 1	Örneklem grubunun cinsiyetlerine göre dağılımı.....	39
Çizelge 2	Örneklem gurubunun flört ilişki durumuna göre dağılımı	39
Çizelge 3	Örneklem grubunun flört ilişki bitiş nedenine göre dağılımı.....	39
Çizelge 4	Örneklem grubunun anne öğrenim durumuna göre dağılımı	40
Çizelge 5	Örneklem grubunun baba öğrenim durumuna göre dağılımı	40
Çizelge 6	Örneklem grubunun anne babasının birlikte yaşama durumuna göre dağılımı.....	40
Çizelge 7	Örneklem grubunun anne babası ile olan ilişki durumuna göre.....	41
Çizelge 8	Örneklem grubunun aile karar alma sürecini değerlendirme durumuna göre dağılımı	41
Çizelge 9	Örneklem grubunun aile içi şiddete tanık olma durumuna göre dağılımı41	
Çizelge 10	Örneklem grubunun aile içi şiddete tanık olduğu şiddet türü durumuna göre dağılımı	42
Çizelge 11	Örneklem grubunun aile içinde tanık olduğu şiddet kim tarafından kime uygulandığı durumuna göre dağılımı	42
Çizelge 12	Örneklem grubunun aile içi şiddete maruz kalma durumuna göre dağılımı..	42
Çizelge 13	Örneklem grubunun hangi aile bireyinin şiddetine maruz kaldığı duruma göre dağılımı	43
Çizelge 14	Örneklem grubunun maruz kaldığı şiddet türüne göre dağılımı	43
Çizelge 15	Örneklem grubunun toplumsal cinsiyet algısı alt bölümleri ve cevap sıklığı.....	43
Çizelge 16	Örneklem grubunun toplumsal cinsiyet algı puanlarının cinsiyete göre T-testi sonuçları.....	44
Çizelge 17	Örneklem grubunun toplumsal cinsiyet ifadelerine katılım açısından cinsiyetler arasındaki farka ilişkin tablo (T Testi)	45
Çizelge 18	Örneklem grubunun şiddet algısı alt bölümleri ve cevap sıklığı.....	46

Çizelge 19	Örnekleme grubunun şiddet algısının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin tablo (Ki Kare Testi).....	47
Çizelge 20	Örnekleme grubunun flört şiddeti alt bölümleri ve cevap sıklığı	49
Çizelge 21	Örnekleme grubunun flört şiddetine yönelik tutum puanlarının cinsiyete göre t-testi sonuçları	50
Çizelge 22	Örnekleme grubunun flört şiddeti ifadelerine katılım açısından cinsiyetler arasındaki farka ilişkin tablo (T Testi)	50

I. GİRİŞ

İnsanlık tarihi boyunca bireye ve topluma ciddi zararlar veren şiddet, değişen süreçte sosyal bir sorun olarak halen varlığını sürdürmektedir. Şiddet, fiziksel gücün veya iktidarın kasıtlı olarak kendisine, bireye veya topluma karşı fiziksel, psikolojik, sözel, ekonomik veya cinsel yönden zarar veren eylemlerin tümünü içeren bir olgudur. Dünya Sağlık Örgütü tarafından şiddet davranışları; kendine yöneltilmiş şiddet, kişiler arası şiddet ve kolektif şiddet olarak sınıflandırılmıştır (World Health Organization, 2002).

Kişiler arası şiddet türlerinden biri olan flört şiddeti ise, evlilik veya nişan öncesinde kurulan romantik ilişkilerde partnerlerin birbirine karşı fiziksel, psikolojik, sözel, sanal ve cinsel yönden şiddet uygulaması ve sosyal kısıtlamalar getirmesi olarak tanımlanmaktadır (Aslan vd. 2008: 9). Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği'ne göre, tüm bu şiddet türlerinin bireye zarar verme boyutu kişiden kişiye değişmektedir. (CŞMD, 2018: 61) Özellikle ergenlik döneminde psikososyal yönden henüz olgunlaşmamış bireylerde şiddete başvurma eğilimi ve şiddetten etkilenme durumu daha yüksektir. Bunun nedeni; erken yaşta flörte ve cinsel aktivitelere başlamak, iletişim becerilerinin yetersizliği, alkol ya da madde kullanımı, kişilerarası veya okul / ev içi şiddete maruz kalma ya da tanık olma ve ataerkil toplumsal yapı nedeniyle ilişkilerde erkek partnerlerin kadın partnerlerinden daha üstün olduğu düşünülerek şiddetin normal bir davranış olarak algılanmasıdır (Mihçioğur ve Akın, 2015: 11).

Feminist kuramına göre flört şiddetine etki eden en temel faktör, toplumsal cinsiyet eşitsizliğidir. Başka bir ifadeyle ataerkil düşünce sistemine bağlı olarak toplumda erkeğin yüceltilmesi, kadının ise deneyimlerinin değersiz, güçsüz ve haklarından yoksun ikinci sınıfa itilmesi şiddetin yaşanmasında en temel sebeptir (Payne, 2005'ten aktaran Tunç, 2013: 210). Bununla birlikte feminist perspektif, kadın ve erkek arasındaki güç ve kontrol mücadelesini (kısıtlama, sahiplenme, kıskançlık, her şeyden haberdar olmayı istemek gibi denetleyici ve baskıcı tutumlar), ataerkil toplumsal yapının bir sonucu olarak ortaya çıktığını ileri sürmektedir (Shorey vd. 2008: 189).

Bağlanma kuramına göre, ergenlerin sağlıklı ilişkiler kurabilmesi çocukluk döneminde ebeveyn ile kurulan sevgi ve tutarlı güven ilişkisine bağlanmaktadır (Shorey vd. 2008: 189). Çocukluk döneminde ebeveyn tarafından verilen bakımın ve ilginin yetersiz olması çocuklarda nevrotik kişilik bozukluğu, içine kapanma, yakın ilişki kurmada yetersizlik gibi kişilik problemleri görülebilmektedir (Tüzün ve Sayar, 2006: 25-26). Dolayısıyla ilk çocukluk yıllarında bakım veren bireylerle kurulan ilişki deneyimleri, bireylerin gelecek yıllardaki ilişkilerini ve kişiliklerini etkilemesi açısından önemli görülmektedir.

Sosyal öğrenme kuramına göre ise, bireyler şiddeti diğer insanların davranışlarını gözlem ve taklit yoluyla öğrenmektedir. Bu davranışlar başta aile bireylerinden daha sonra sosyal çevresi tarafından pekiştirme yoluyla devam etmektedir. Aile içerisinde şiddete tanık olma veya maruz kalmanın şiddet faili olma riskini arttırdığına dair kanıtlar olsa da bu kanıtlar sınırlıdır ve günümüzde flört şiddetine neden olan faktörler çok çeşitli ve karmaşıktır (Fang ve Corso, 2007; Linder ve Collins, 2005'ten 2006'dan aktaran Shorey vd. 2008: 189).

Toplumsal cinsiyet temelli flört şiddetine yönelik riskleri belirleyerek önleyici çalışmalar yapılması daha sağlıklı ilişkiler ve toplum yapısı oluşması açısından önemli görülmektedir. Bu çerçevede ergenlerin flört şiddetine yönelik tutumları ilerleyen dönemlerdeki ilişkilerini -nişan, evlilik gibi- ciddi anlamda etkileyebileceği düşünüldüğünde onların flört şiddetine yönelik bakış açılarının, gelecekteki ilişkilerini ortaya konulması ve ortaya çıkabilecek flört şiddeti ile ilgili yapılacak koruyucu ve önleyici çalışmalara yön vermesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Özellikle ergenlerde flört şiddetinin ortaya çıkmasında ve önlenmesinde rolü olan aile, eğitim ve medya alanında mesleki çalışmalarda bulunacak kişilerin farkındalıkları da önem taşımaktadır. Bu kapsamda bu araştırmada lise öğrencilerinin toplumsal cinsiyet temelli flört şiddeti tutumları değerlendirilmiştir. Araştırmanın ilk bölümünde şiddet, flört şiddeti ve türleri, flört şiddetine yönelik kuramlar, flört şiddetine neden olan faktörler, cinsiyet ve toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet rolleri ve kalıp yargılar, toplumsal cinsiyet rolü gelişimini açıklamaya yönelik kuramlar, toplumsal cinsiyet ayrımcılığı, ergenlik dönemi, ergenlik dönemiyle ilgili kuramlar, ergenlik ve flört şiddeti konularında kavramsal bir çerçeve bulunmaktadır. Araştırmanın ikinci bölümünde yöntem bilgilerine yer verilmiş olup ergenlerin sosyo-demografik bilgilerine, toplumsal cinsiyet algılarına, genel şiddet

algılarına ve flört şiddeti tutumlarına ilişkin bulgular yer almaktadır. Son bölüm ise tartışma, sonuç ve önerilere yer ayrılmıştır.

A. Araştırmanın Sorunsal Alanı

Şiddet, insanların birbirine güç ve baskı kullanarak bedensel veya ruhsal yönden zarar görmesine neden olan eylemlerdir. Bu yönüyle şiddet, sosyal bir sorun olarak geçmişten günümüze kadar insan gelişiminin her döneminde var olmuş ve incelenmiştir (Sakarya, 2013: 3-4). Bu dönemlerden biri olan ergenlik; çocukluktan yetişkinliğe geçişte bireyin fiziksel, bilişsel ve sosyal olarak hızlı bir değişim yaşaması nedeniyle büyük önem taşıırken aynı zamanda riskli davranışlara yatkınlık açısından da irdelenmesi gereken bir dönemdir. Ergenlik döneminde psikososyal gelişimi devam eden birey daha kırılgan ve deneyimsizdir. Dolayısıyla şiddetin olumsuz etkilerinden daha fazla etkilenebilmektedir (Aslan vd. 2008).

Ergenlik döneminde görülen şiddet; kişinin kendisine uyguladığı şiddet, kişiler arası şiddet ve grup şiddeti olarak sınıflandırılmaktadır. Kişiler arası şiddet türlerinden biri olan flört şiddeti, partnerlerin birbirine fiziksel, sözel, cinsel ve duygusal şiddet uygulaması ve sosyal kısıtlamalar getirmesidir. Bireylerin şiddete yönelik tutumları aile içerisinde şekillenmektedir. Aile içi şiddeti üreten faktörler toplumsal, hukuksal, siyasal, ekonomik, geleneksel ve eğitim yapısı içerisinde toplumsal cinsiyet eşitsizliğine neden olan mekanizmalara bağlanmaktadır. Ataeril toplumlarda erkek üst konuma getirilerek her zaman güçlü ve iktidar sahibi olduğu düşüncesi, kadının ise erkeğe göre ikinci konumda yer alması ve erkeğe bağımlı kılınması ilişkilerde eşitsizliğe başka bir ifadeyle şiddete neden olmaktadır (Aslan vd. 2008).

B. Araştırmanın Önemi ve Amacı

Flört şiddeti toplumda çok fazla gündemde yer almayan bir konu olmasına karşın gerek şiddeti uygulayan bireyler gerek şiddete maruz kalan bireyler açısından üzerinde durulması gereken bir sorundur. Bu sorunun oluşmasında birçok faktörden söz edilebilir; kişisel sebepler (alkol, madde bağımlılığı, psikolojik sorunlar), aile, okul, akran ve medya. Yapılan araştırmaların sonuçlarına göre bu sorunun temel kaynağına inildiğinde toplumsal cinsiyet rolleri görülmektedir (Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği, 2017). Vefikuluçay ve arkadaşlarının (2007) araştırmalarına göre Türk toplumunda erkekler genel olarak ailede

gücün ve iktidarın sahibi olduklarına ilişkin bir kalıp yargı taşırken, kadınlar ise bu gücü ve kendilerine uygulanan şiddet içerikli eylemleri (baskıcı ve eşitsiz ilişki) kabul edici oldukları görülmektedir. Bununla birlikte Aslan ve arkadaşları (2008) toplumsal cinsiyet rollerinin flört şiddetini uygulamada ve kabullenmede önemli rol oynadığını belirtmiştir. Bu anlamda ataerkil toplumda varlığını sürdüren toplumsal cinsiyet rollerinin bireyler arasındaki ilişkileri olumsuz yönde etkilemesi sebebiyle flört şiddeti olgusuyla birlikte incelenmiştir.

Bu çalışmada lise öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları ile flört şiddetine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Ergenlerin flört şiddetine yönelik tutumları ilerleyen dönemlerdeki ilişkilerini -nişan, evlilik gibi- ciddi anlamda etkileyebileceği düşünüldüğünde onların flört şiddetine yönelik bakış açılarının, gelecekteki ilişkilerini ortaya konulması ve ortaya çıkabilecek flört şiddeti ile ilgili yapılacak koruyucu ve önleyici çalışmalara yön vermesi açısından önemlidir. Bununla birlikte ergenlerin henüz kimlik oluşum sürecinde olduğu düşünüldüğünde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin olumsuz davranışların değişmesinin daha kolay olacağı ve flört şiddeti davranışının daha çok risk oluşturduğu bir dönem olması açısından önemlidir.

Literatüre bakıldığında ergenlerde toplumsal cinsiyet temelli flört şiddetine yönelik araştırmalar Türkiye’de sınırlı sayıda bulunmaktadır. Flört şiddetine yönelik çalışmalar daha çok üniversite öğrencilerine yönelik yapılmıştır. Dolayısıyla bu araştırma ergenlerin toplumsal cinsiyet ve flört şiddeti tutumlarını yansıtması açısından kıymetlidir. Yapılan araştırmalarda toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını benimseyen bireylerin daha çok şiddete maruz kalabildikleri ya da uygulayıcısı olabildikleri görülmüştür (Aslan vd. 2008). Bununla birlikte flört şiddetinde erkeklerin genellikle fiziksel ve cinsel şiddete, kadınların ise daha çok psikolojik şiddete meyilli olduğu ortaya konulmuştur (Arriaga ve Foshee, 2004; Sears, Byers ve Price, 2007’den aktaran Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği, 2017). İlk flört ilişkilerine ergenlik döneminde başlayan gençlerin daha deneyimsiz oldukları düşünüldüğünde ilişkilerindeki psikolojik şiddetin farkında olmadıkları ve bununla birlikte gelen fiziksel / cinsel şiddete karşı daha savunmasız kaldıkları görülmektedir. Bu nedenlerle bu çalışmanın ergenlerin toplumsal cinsiyet temelli flört şiddetine yönelik hem farkındalıklarının ortaya çıkaracağı hem de literatüre ve koruyucu- önleyici çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu kapsamda araştırmanın alt amaçları şunlardır:

- Ergenlerin toplumsal cinsiyet ve şiddet algıları arasındaki ilişkiyi incelemek.
- Ergenlerin flört şiddetlerine yönelik tutumları incelemek.
- Ergenlerin toplumsal cinsiyet algıları ile flört şiddetine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek.

C. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma; 2021-2022 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Esenyurt İlçesinde öğrenim gören 150 öğrenci ile sınırlıdır. Araştırmada kullanılan veriler yalnızca araştırmada yer alan örneklemden elde edilmiştir. Dolayısıyla genelleştirme yapılamaz.

II. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

A. Şiddetin Tanımı ve Sınıflandırılması

Sosyal sorun olarak görülen şiddet, insanlık tarihi boyunca bireye ve topluma ciddi zararlar vererek var olmuş ve yaşadığımız çağın da önemli bir parçası olarak hala varlığını sürdürmektedir. Şiddet kelimesinin kökenine indiğimizde Türkçeye Arapça'dan geçmiş olup Latince violentia'dan gelmektedir. Violentia, sert ya da acımasız kişilik, güç anlamındadır (Parlak ve Canel, 2020: 14). Bu anlamda şiddet, güç ve baskı yolu ile bir başkasına kasıtlı olarak fiziksel ve psikolojik anlamda zarar veren her türlü davranış olarak değerlendirilmektedir (Norşenli, 2009'dan aktaran Doğan ve Hamamcı, 2018: 31). Michaud (1991)'un tanımına göre şiddet, karşılıklı ilişkiler ortamında biri veya birkaçı doğrudan veya dolaylı olarak, karşı taraftakilerin bedensel bütünlüğüne veya mallarına ve kültürel değerlerine zarar verecek şekilde davranılmasıdır (Sakarya, 2013: 9).

Literatüre bakıldığında şiddetle ilgili en kapsamlı tanım Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından verilmiştir. Tanımda şiddet, “fiziksel güç veya otoritenin kasıtlı bir tehdit ya da gerçeklik biçiminde bir başkasına uygulanması sonucunda maruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması” olarak yer almaktadır (World Health Organization, 2002: 5).

Şiddet, tek bir boyutta ele alınmayacak kadar karmaşık bir olgudur. Bu noktada şiddet olgusunun daha anlaşılır kılmasını sağlamak açısından Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 2002) Şiddet ve Sağlık Üzerine Dünya Raporu'nda şiddet davranışlarını şu şekilde sınıflandırmaktadır:

a. Kendine Yöneltilmiş Şiddet: Bireylerin intihar girişimleri ve kendine zarar verme davranışlarını içermektedir.

b. Kişiler Arası Şiddet: İki kategoride incelenmektedir. İlki aile ve yakın kişilerle ilgili (flört) olan şiddettir. İkincisi ise toplumda tanıdık ya da yabancılarla ilgili olan şiddettir.

c. Toplumsal Şiddet: Sosyal, ekonomik ve siyasal olmak üzere üç kategoriye ayrılmaktadır. Planlı ve belirli bir sosyal amaç çerçevesinde oluşturulan şiddet toplumsal şiddet olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca organize gruplarca yapılan nefret suçları, iç savaşlar, uluslararası savaşlar, terör olaylar gibi bireylere toplu olarak zarar veren eylemler kolektif şiddettir (Akın vd. 2015: 25).

Sonuç olarak, şiddetin ortaya çıkmasına yol açan faktörler; bireysel etmenler, kişiler arası ilişkilerle ilgili etmenler ve toplumsal etmenler olarak sınıflandırılmaktadır. Kişiler arası şiddet kategorisinde değerlendirebileceğimiz flört şiddeti ise, şiddetin hem bireysel boyutunu hem de toplumsal boyutunu ilgilendiren bir şiddet türüdür (Yumuşak, 2013: 24). Bu bağlamda kişiler arası şiddet türü olan flört şiddeti konusunun daha detaylı incelenmesi amacıyla bundan sonraki bölümde flört şiddeti ile ilgili konulara yer verilmiştir.

B. Flört Şiddeti ve Türleri

İngilizce “dating” kelimesinin Türkçe karşılığı olan flört, iki kişinin evlilik/nişan öncesinde duygusal, romantik ve / veya cinsel yakınlık kurduğu bir ilişki olarak tanımlanmaktadır (Murray ve Kardatzke, 2007: 79). Ancak flört kavramı ile ilgili tek bir tanım yoktur. Flört, uzun süreli ya da kısa süreli romantik ilişki, bir defaya özgü bir buluşma / tanışma eylemi, tek gecelik cinsel partner, sadece cinsel partner, bir ve birkaç kişiyle takılmak gibi farklı biçimlerde tanımlanabilir (CŞMD, 2019: 6).

Flört şiddeti ise, flört ilişki içerisinde partnerlerin birbirlerine karşı fiziksel, sözel, duygusal ve cinsel şiddet uygulaması ve sosyal kısıtlamalar getirmesi olarak tanımlanmaktadır (National Youth Violence Prevention Resource Center, 2001'den aktaran Aslan vd. 2008: 9). Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği'ne (CŞMD) göre flört şiddeti, “duygusal / romantik / cinsel bir beraberlik içerisinde ya da beraberlik bittikten sonra partnerlerden birinin diğeri- ya da birbiri- üzerinde güç ve kontrol kazanmaya çalıştığı, zarar verici davranış biçimleri” olarak ifade edilmektedir (CŞMD, 2018: 60). Bu noktada flört şiddeti ile ilgili tanımlamalar, içerik bakımından bir önceki başlıkta verilen şiddet davranışları arasında önemli benzerlikler olduğu görülmektedir. Genel şiddetin kendi içinde türlere ayrıldığı gibi flört şiddeti de kendi içinde sınıflandırılmaktadır. Araştırmacılar tarafından genel olarak flört şiddeti dört türe ayrılmıştır; psikolojik flört şiddeti, duygusal / sözel flört şiddeti, fiziksel flört şiddeti ve cinsel/seksüel flört şiddeti (Wekerle ve Wolfe, 1999; Price, E.L; Byers, E.S; Dating

Violence Research Team, 1999; Makepeace,1987; Foshee vd. 2007'den aktaran Yumuşak, 2013: 26).

Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği'ne (2018: 61) göre, flört şiddetinde zarar verici davranışlar; partneri kontrol altına almak amacıyla duygusal / sözel, sanal şiddet, ekonomik, fiziksel ya da cinsel şiddetin uygulandığı ya da tehdit olarak kullanıldığı pek çok farklı alanlarda gerçekleşmektedir. Sözel ya da psikolojik olarak başlayan şiddet; kısa zamanda fiziksel ya da cinsel şiddete dönüşebileceği gibi, tüm bu şiddet türleri iç içe geçmiş olarak da yaşanabilmektedir. Her şiddet türünün bireye zarar verme boyutu kişiden kişiye değişebilmektedir. Dolayısıyla şiddet davranış türleri arasında hiyerarşi kurmadan, her birini kendi olay örgüsü içinde değerlendirmek önemlidir.

1. Duygusal / sözel şiddet

Duygusal / Sözel şiddet başka bir ifadeye psikolojik şiddet partnerin korkmasına, özgüvenin zedelenmesine ve suçlu hissetmesine sebep olan; duygu ve davranışlarını kontrol altına alan söz ve eylemlerin tümünü içermektedir. Duygusal şiddet fiziksel şiddetten farklı olarak, tanımlanması ve fark edilmesi zor bir şiddet türüdür. Bu sebeple uzun vadede etkileri daha derin ve yıkıcı olabilmektedir (CŞMD, 2018: 60).

Aşağılama / Suçlu Hissettirme: Başkalarının yanında küçük düşürücü söz ve eylemlerde bulunmak, hakaret ve küfretmek, manipüle ederek kendinden şüphe etmesine neden olmak, lakap takmak, kıyaslamak, değersiz ve yetersiz hissettirmek, şiddetin sebebi olarak partnerini gösterip suçlu hissetmesine neden olmak (CŞMD, 2018: 61).

Yalnızlaştırma / Mahrum Bırakma: Partnerinin kiminle, nerede olduğunu ve ne yaptığını kontrol etmek, arkadaşları ve ailesiyle görüşmesine engel olmak, giyimine, davranışlarına, ilgi alanlarına müdahale etmek. Partner bu gibi kısıtlayıcı davranışlarda genellikle sevgi ve kıskançlığını öne sürmektedir (CŞMD, 2018: 62).

Tehdit / Korkutma: Bağırarak ve hakaret ederek korkutmak, kendine ya da sevdiği insanlara / hayvanlara / eşyalara zarar vermekle tehdit etmek, yasal olmayan eylemlere zorlamak, sırlarını ifşa etmekle tehdit etmek (CŞMD, 2018: 62).

2. Sanal şiddet

Teknoloji araçları ve / veya sosyal medya ağları üzerinden baskı ve kontrolün uygulandığı bir şiddet türüdür. Örneğin; sık sık aramak ve mesaj atmak, konum göndermesini istemek, özel bilgi ve / veya fotoğraflarını paylaşmak, sosyal medya hesaplarının şifresini istemek, telefonunu karıştırmak, bazı arkadaşlarını silmesini istemek, onayı dışında cinsel içerikli mesaj göndermek ve / veya fotoğraf paylaşmak (CŞMD, 2018: 62).

Israrlı Takip / Stalking / Musallat Olma: Fiziksel olarak ya da sanal yollarla partnerini takip etmek, hayır cevabını kabul etmeyerek tehdit ve korku uyandıracak şekilde ısrarcı davranışlarda bulunmak. Örneğin; ısrarla aramak ve mesaj atmak, gittiği yerleri ve görüştüğü kişileri takibe almak, evinin veya okulunun önünde beklemek, sık gittiği mekânlarda karşısına çıkmak ve eylemleri ile ilgili olarak hesap sormak (CŞMD, 2018: 62-63).

3. Ekonomik şiddet

Ekonomik şiddet, maddi anlamda yoksulla sürükleyen veya parayı bir yaptırım ve tehdit aracı olarak kullanılan bir şiddet türüdür. Örneğin; partnerin çalışmasını engellemek, çalışmaya zorlamak, maaşına ya da gelirine el koymak ve sürekli yiyecek, içecek gibi ihtiyaçlarını karşılamasını beklemek (Şenol ve Yıldız, 2013; Öztürk, 2011'den akran Süneci, 2016: 59).

4. Fiziksel şiddet

Fiziksel şiddet, kaba kuvvete ve zorlamaya dayalı olarak temas içeren davranışlar olarak tanımlanmaktadır. Örneğin; bilerek itmek, sarsmak, tokat atmak, saçını çekmek, bedenine zara vermek, alkol ve madde kullanmaya zorlamak, boğmak, silah veya bıçakla yaralamak. Kişi fiziksel şiddeti kendi bedeninde uygulayabileceği gibi, bir nesne kullanarak da uygulayabilmektedir. Dolayısıyla fiziksel şiddet davranışlarında mutlaka kişinin canının acıması ya da bedeninde iz / yara oluşması gerekmemektedir (CŞMD, 2018: 63).

5. Cinsel / seksüel şiddet

Partnerine cinsel ilişki yaşama konusunda ısrarcı olmak, sözel olarak verilen hayır cevabına karşı ikna araçları kullanarak onayını inşa etmeye çalışmak. Örneğin; utandırmak, cinselliğini başka insanlarla kıyaslamak, taciz, tecavüz, doğum kontrol yöntemlerine erişmesini engellemek, özel fotoğraf ya da video çekimi yapmak için zorlamak (CŞMD, 2018: 63).

Onay / Rıza İnşası: Partnerinin onay vermediği / hayır dediği durumu evete çevirmek için kullandığı duygusal baskı yöntemleridir. Örneğin; hediyeler, güven testleri, iltifatlar, kibar tehditler, evet demediği için suçlu hissettirmesine neden olacak söz veya eylemlerde-“Bana güvenmiyor musun? Zaten ciddi düşünmüyor muyuz? O zaman ben yokum. Sen beni sevmiyorsun”- bulunmak (CŞMD, 2018: 63).

C. Flört Şiddetine Kuramsal Bakış

Kuram, çevremizde var olan olayların veya durumların nasıl ve niçin ortaya çıktığını açıklamak üzere kullanılan bir düşünce sistemidir (Dökmen, 2010: 41). Flört şiddeti son yıllarda sosyal bilimcilerin araştırma konularından biri haline gelmiştir. Yeni bir konu olması açısından flört şiddetine dair henüz kapsamlı bir şekilde deneye dayalı tasarlanmış açıklayıcı teoriler bulunmamaktadır. Bu nedenle Shorey ve arkadaşlarının (2008), kişiler arası şiddet ile ilişkili teoriler üzerine yapmış olduğu tartışmalar, flört şiddeti konusuna ışık tutacağı düşünülerek bu bölümde yer verilmiştir.

1. Feminist kuram

Feminist kuram, flört şiddeti ve yakın ilişkilerde partner şiddetini açıklayan en kapsamlı kuram olarak bilinmektedir. Tarihsel süreçte kadın-erkek iş bölümünün getirdiği eşitsizlik, kadınlık ve erkeklik tanımlamalarının birbirine karşıt ve dışlayıcı bir şekilde yapılanmasına sebep olmuştur. Bu eşitsiz ilişki içinde kadının yemeği yakması, kocasına karşılık vermesi, çocuklarının bakımını ihmal etmesi ve cinsel ilişkiye girmeyi reddetmesi, durumlarından en az biri, kocanın karısını dövmesi için haklı bir gerekçe olarak gösterilmedi. Dolayısıyla toplumsal değerlerle doldurulan şiddet olgusu, normal bir davranış olarak meşrulaştırılmakta ve toplum hayatına yerleştirilmektedir (Mihçioğur ve Akın, 2015: 10). Feminist kuram, kadın ve erkek olarak tanımlanan cinsiyetler arasındaki eşitsiz ilişkinin doğal ve kendiliğinden

olmadığını, tarih boyunca toplumsal ve kültürel olarak kadın ve erkek cinsiyetlerine yüklenen rollerin ve beklentilerin bu eşitsizliği ortaya çıkardığını toplumsal cinsiyet kavramı ile açıklamıştır (CŞMD, 2017: 7).

Feminist kuram, erkeğe ayrıcalıklar tanıyarak güçlendiren ataerkil düşünce sistemi ve sosyal ilişkiler ile kadınların deneyimlerini değersizleştiren, güçsüzleştiren, haklarından yoksun bırakan, bağımlı kılan cinsiyetler arası ilişkilerle ilgilenmektedir (Payne, 2005'ten aktaran Tunç, 2013: 210). Bu bağlamda feminist kuram, erkekleri geleneksel olarak fail, kadınları ise kurban olarak görmektedir. Bununla birlikte feminist perspektif, kadın ve erkek arasındaki güç ve kontrol mücadelesini (kısıtlama, sahiplenme, kıskançlık, her şeyden haberdar olmayı istemek gibi denetleyici ve baskıcı tutumlar), ataerkil toplumsal yapının bir sonucu olarak ortaya çıktığını ileri sürmektedir (Shorey vd. 2008: 189). Straus'un (2008) yaptığı araştırmaya göre de egemenlik mücadelesi, flört şiddetinde hem kadın hem de erkek için bir risk faktörü olmaktadır (Hutchinson, 2012: 12-13).

2. Bağlanma kuramı

Bowlby'e (1969, 1972, 1980) göre, anne-çocuk arasında kurulan sevgi ve güvenli bağlanma ilişkisi, çocuğun olumlu kişilik geliştirmesinde önemli bir etkidir. Bu bağlamda Bowlby (1969, 1972, 1980), çocukluk döneminde kurulan bakımın yetersiz olması ve / veya ilişkinin kesintiye uğraması sonucunda çocuklarda nevrotik kişilik bozukluğu, içine kapanma, ilişki kurmada yetersizlik gibi kişilik problemlerinin görüldüğünü iddia etmektedir (Tüzün ve Sayar, 2006: 25-26).

Çocukların ilk bakım veren kişilerle kurduğu deneyimlere dayalı ilişkilerin ilk örnekleri çocukluk döneminde oluşmaktadır (Bowlby 1969, 1972, 1980'den aktaran Shorey vd. 2008: 189). Bu ilişki deneyimleri zaman içinde nispeten tutarlıdır ve gelecekteki ilişkilerde şablon görevi görmektedir. Bağlanma teorisi, ergenlerin, bu deneyimlere dayalı olarak flört partnerleri seçme eğiliminde olduğunu ileri sürmektedir (Waters, vd. 1993'ten aktaran Shorey vd. 2008: 189). Hazan ve Shaver'a (1987) göre, bireylerin sağlıklı ilişki kurabilmesi çocukluk döneminde tutarlı ve duyarlı bakım almanın bir sonucu olurken, sağlıklı ilişkiler ise tutarsız ve isteksiz çocuk yetiştirmeden kaynaklı olmaktadır. Hazan ve Shaver'ın (1987) yaptıkları çalışmada, güvenli bağlanma stiline sahip bireyler, ilişki deneyimlerini sevgi dolu ve güvenen olarak tanımlama eğiliminde olurken; güvensiz bağlanma stiline sahip

bireyler ise romantik ilişkilerini kıskanç ve kararsız olarak tanımlamışlardır (Shorey vd. 2008: 189).

Bağlanma kuramına göre, çocukluk döneminde kötü muameleden kaynaklı olarak güvensiz bağlanma stiline sahip olan bireyler flört şiddeti açısından yüksek risk taşımaktadır. Ancak çocukluk döneminde bakım veren tarafından kötü muamele gördüğünü bildiren bireylerin, ilişkilerde şiddete maruz kalma açısından riskli durumda olabileceğini gösterebilecek veriler tutarsız ve yetersizdir (Loh ve Gidycz, 2006'dan aktaran Shorey vd. 2008: 189). Çünkü bağlanma stilleri ile flört şiddeti arasındaki ilişkiye etki eden bireysel ya da bağlamsal değişkenlerin ne ölçüde olduğu belli değildir. Ayrıca bağlanma kuramı, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin flört ilişkilerinde neden şiddet eğiliminde olduğunu açıklayamamaktadır (Schwartz, Hage, vd. 2006'dan aktaran Shorey vd. 2008: 189).

3. Sosyal öğrenme kuramı

Bendura (1973) tarafından geliştirilen sosyal öğrenme kuramına göre, bireyler şiddeti diğer insanların davranışlarını gözlemleyerek ve taklit ederek öğrenmektedir. Bu davranışlar, başlangıçta aile bireyleri tarafından daha sonra çevresi tarafından pekiştirme yoluyla sürdürülmektedir. Bireyler aile içerisinde sorunları çözmek, hoşnutsuzlukları ifade etmek ve başkalarını kontrol etmek için başvurulan şiddet davranışını gözlemlemekte veya maruz kalmaktadır. Bu durumda bireyler şiddet davranışlarını içselleştirmekte ve hatta normalleştirmektedir. Aile içerisinde şiddete tanık olma veya maruz kalmanın şiddet faili olma riskini arttırdığına dair kanıtlar olsa da bu kanıtlar sınırlıdır ve günümüzde flört şiddetine neden olan faktörler daha karmaşık ve çeşitlidir (Fang ve Corso, 2007; Linder ve Collins, 2005'ten 2006'dan aktaran Shorey vd. 2008: 189). Dolayısıyla sosyal öğrenme kuramı, flört şiddetini anlamak açısından kısıtlı bir çerçeve sunmaktadır (Shorey vd. 2008: 188).

Riggs ve O'Leary (1989) flört şiddetini daha kapsamlı açıklayabilmek için temeli sosyal öğrenme kuramına dayanan bir model geliştirmişlerdir (Shorey vd. 2008: 188). Riggs ve O'Leary'nin (1989) geliştirmiş olduğu bu model, flört şiddetine başvurmaya dayalı bağlamsal ve durumsal değişkenleri içermektedir. Yakın ilişkilerde saldırganca davranışlara maruz kalmak, aile içi şiddete maruz kalmak, şiddet içerikli davranışları kabul etmek bağlamsal faktörler arasında yer almaktadır. Durumsal faktörler ise; iletişim ve problem çözme becerileri, ilişki doyumu, partnerin şiddet

kullanması, alkol ve uyuşturucu kullanımınıdır (Luthra ve Gidycz, 2006'dan aktaran Yumuşak, 2013: 34-35).

D. Flört Şiddetine Neden Olan Faktörler

Ergenlik döneminde romantik ilişkiler, gencin yetişkinliği öğrenmesine ve kendisinin kim olduğunu keşfetmesine olanak sağlamaktadır. Ancak henüz pek çok yönden olgunlaşmamış bireylerde şiddet eğiliminin görülme olasılığı daha yüksek olmaktadır. Bunun nedeni; erken yaşta flörte ve cinsel aktivitelere başlamak, iletişim becerilerinin yetersizliği, alkol / madde kullanımı, kişilerarası veya okul / ev içi şiddete maruz kalma ya da tanık olma ve ataerkil toplumsal yapı nedeniyle ilişkilerde erkek partnerlerin kadın partnerlerinden daha üstün olduğu düşünülerek şiddetin normal bir davranış olarak algılanmasıdır (Mihçioğur ve Akın, 2015: 11). Nitekim ülkemizde yürütülen ulusal çalışmalarda da toplum tarafından şiddet ve toplumsal cinsiyet rolleri kanıksanmakta, aynı zamanda kabul görebilmektedir (Cankurtaran Öndaş ve Saygı Doğru, 2015: 46). Flört şiddetine risk oluşturabilecek toplumsal cinsiyet rolleri, özellikle ailenin ve sosyal çevrenin büyük bir rolü vardır (Yağan Güder ve Güler Yıldız, 2016: 425). Ayrıca saldırgan davranışların 16–25 yaş grubu erkeklerde daha sık görülmesi flörtte şiddeti tetikleyen bir unsur (Mihçioğur ve Akın, 2015: 11).

Birçok duygusal ve psikolojik faktör flört şiddetiyle ilişkili olduğu görülmektedir. Örneğin; kendini beğenmişlik durumu (narsizm) ya da kendine olan güvensizlik durumları, antisosyal davranışlar, anksiyete, öfke kontrolünü sağlayamama, kıskançlık. Yapılan çalışmalarda özellikle narsist bireylerin olumsuz geri bildirim aldıklarında utanç ve öfkeyle tepki verme eğiliminde oldukları görülmüştür. Bununla birlikte kişilerin takıntılı bir şekilde birbirini sevdiği, yani duygusal bağımlılık yaratan bir ilişkide kişilerin şiddet mağduru olma olasılığı, bağımsız ilişkilere oranla daha yüksektir (Mihçioğur ve Akın, 2015: 11).

Yapılan çalışmalarda, sosyo-demografik yapının flört şiddetinde önemli bir etken olduğu öne sürülmektedir. Bu noktada, genç bir ailede yetişmiş olma, aile eğitim seviyesi, düşük sosyo-ekonomik statü ve arkadaşlar gibi durumlar flört şiddetinde risk faktörü olarak gösterilmektedir (Foshee vd. 2009; Ackard, vd. 2003'ten aktaran Yumuşak, 2013: 28). Foshee ve arkadaşları (2004, 2009) tarafından yapılan çalışmalarda flört şiddetine sadece sosyo-ekonomik durumun mu yoksa sosyo-ekonomik duruma bağlı olarak değişen arkadaş çevresi veya eğitim durumunun mu

etkili olduğu konusu birbirinden ayırtılamamıştır. (Offenhauer ve Buchalter, 2011'den aktaran Yumuşak, 2013: 28).

Yaşanılan bölgenin flört şiddeti üzerine etkilerinin araştırıldığı bir çalışmada, Amerika'nın güneyinde yaşayan gençlerin diğer bölgede yaşayan gençlere kıyasla flört şiddeti oranlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Marquart, vd. 2007'den aktaran Yumuşak, 2013: 29). Araştırmacılara göre, bu oranların güney bölgesinde fazla olmasının sebebi; şiddet kültürünün etkin olması ve toplumsal cinsiyet kalıp yargılarının daha geleneksel olması olarak gösterilmektedir (Offenhauer ve Buchalter, 2011'den aktaran Yumuşak, 2013: 29).

Ailenin flört şiddeti üzerine etkilerinin araştırıldığı çalışmalarda, çoğunlukla ebeveyn ve genç arasındaki olumsuz ilişki geçmişi, aile içi şiddete tanık olma veya maruz kalma, cezalandırıcı ebeveyn tutumu ile flört şiddeti arasında ilişki bulunmuştur (Offenhauer ve Buchalter, 2011; Wekerle ve Wolfe, 1999; Lavoie, vd. 2002; Foshee vd. 2004; Foshee vd. 2005'ten aktaran Yumuşak, 2013: 30).

Flört şiddetinde aileden sonra diğer bir etken akran ilişkileridir. Akran ilişkileri her yaşta önemli bir konudur ancak, ergenlik dönemlerinde antisosyal davranışlar gösteren veya şiddete meyilli bir arkadaşına sahip olma, flört şiddeti mağduru veya faili olma olasılığını artıran bir faktördür (Schnurr, 2009; Arriaga ve Foshee, 2004'ten aktaran Yumuşak, 2013: 31).

İlgili alan çalışmaları incelendiğinde flört şiddetine etki eden pek çok faktörün olduğu görülmektedir. Flört şiddetine etki eden en önemli faktör ise, feminist kuramın ortaya koyduğu toplumsal cinsiyet eşitsizliğidir. Bundan sonraki bölümde toplumsal cinsiyet kavramı ve bu kavramın flört şiddetine etkisi incelenmiştir.

E. Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet

Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramları, kadına ve erkeğe biyolojik ve toplumsal olarak atfedilen özellik ve rol farklarını göstermektedir. Cinsiyet (sex) kavramı, insanın dişi ya da erkek olduğunu gösteren genetik / fizyolojik ve biyolojik bir yapıya karşılık gelmektedir. Toplumsal cinsiyet (gender) ise, kadın ve erkeklerin toplumsal ve kültürel olarak belirlenen rol ve sorumluluklarını ifade etmektedir. Toplumsal cinsiyet, biyolojik farklılıklardan kaynaklı olmayıp, toplumun kültürel yapısında kadınlığın ve erkekliğin nasıl algılandığı ile ilgilidir (World Health

Organization, 1998: 10). Kadın ve erkek cinsiyeti, sadece biyolojik farklılıklara bağlı değil, mensup olunan kültürün özelliklerine göre de şekillenerek bireyler arasında belirgin farklılıklar yaratmaktadır (Başar, 2020: 1). Toplum içinde oluşan bu cinsiyet ayrımı daha çok kadının aleyhine yönelik geliştiği bilinmektedir. Bu durum her kültürün değerlendirme biçimi açısından farklılık gösterse de kadınların konumlarında büyük bir değişim olmamıştır. Cinsiyetler arasında eşitsizlik ilişkisi barındırmayan biyolojik farklılıklar, kültür içinde eşitsiz bir ilişkiye dönüşmektedir (Çelik Demirtaş, 2019: 8). Dolayısıyla kadınlar ve erkekler arasında cinsiyete dayalı ayrımlar, doğal bir şekilde ortaya çıkmak yerine daha çok toplumun kültürel yapısına bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu noktada cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramı tartışmalı hale gelmektedir.

Toplumsal cinsiyet (gender) kavramı tarihsel bağlamda ilk Amerikalı feministler tarafından, kadın ve erkek arasındaki cinsiyete dayalı eşitsiz ayrımların toplumsal örgütlenmesini açıklamak ve “cinsiyet” ya da “tinsel farklılık” gibi terimlerin kullanımında ima edilen biyolojik determinizmi reddetmek için kullanılmıştır (Scott, 2007: 113). 1968 yılında toplumsal cinsiyet kavramını ilk kez Robert Stoller, ‘Sex and Gender’ adlı kitabında kullanmış ve toplumsal cinsiyetin, biyolojik cinsiyetten farklı olduğunu açıklamaya çalışmıştır. Daha sonra 1970’li yıllarda Ann Oakley, cinsiyetin biyolojik açıdan kadın ve erkek ayrımına değinirken, toplumsal cinsiyetin ortaya koyduğu kadınlık ve erkeklik arasındaki eşitsiz rol ayrımının kültürel olarak inşa edildiği görüşüne dikkat çekmiştir. Bununla birlikte Gayle Rubin, toplumsal cinsiyet kavramını toplumların cinsellik, akrabalık ve üreme ilişkilerini tanımlayan bir kavram olduğunu ve toplumsal olarak cinsiyetleri ayıran bir dayatmayı ifade ettiğini ileri sürmüştür. Bu anlamda Ann Oakley ve Gayle Rubin toplumsal cinsiyeti, biyolojik temeller üzerine kurulan kadın erkek ilişkilerini toplumsal bir kategori olarak tanımlamıştır (Savran, 2004’ten aktaran Çelik Demirtaş, 2019: 9).

Yakın zamana kadar biyolojik cinsiyet kavramının, toplumsal cinsiyet kavramı ile aynı şeyler olduğu, toplumsal cinsiyet rollerinin doğal ve değiştirilemez olduğu düşüncesi hâkim olmuştur. Ancak feminist düşünce, özellikle 1970’lerden bu yana, kadınların ve erkeklerin toplum tarafından doğallaştırılmış rollere uyması gerektiği fikrinin sorgulanmasını sağlamıştır. Bununla birlikte kadınlık ve erkeklik olarak tanımlanan eşitsiz ilişkilerin doğal ve kendiliğinden olmadığını, tarih boyunca özellikle feministlerin kadın ve erkek cinsiyetlerine yüklenen rollerin ve beklentilerin

bu eşitsizliği yarattığı toplumsal cinsiyet kavramı ile açıklamıştır. Bu bağlamda biyolojik temellerle kurulan kadın ve erkek cinsiyetleri arasındaki dışlayıcı bölünme, tekrar toplumsal anlamda değerlendirilerek aslında iki farklı şeyi çağrıştırdığı görüşü yaygınlık kazanmaya başlamıştır (Savran, 2004: 54'ten aktaran Çelik Demirtaş, 2019: 8).

Caner'in (2014) de ifade ettiği gibi cinsiyet olgusu, toplum içinde biyolojik farklılıklara sahip basit bir dişil/eril ayrımının ötesinde daha fazla anlamlar taşımaktadır. Diğer bir ifadeyle mensup olunan toplumda kadın / erkek cinsiyeti sadece üreme ve fiziksel özellikler bakımından birbirinden ayrılmayıp, sonradan atfedilen psikososyal özellikler bakımından da birbirinden ayrı tutulmaktadır. Bununla birlikte Uluocak ve arkadaşlarına (2014: 49) göre "toplumsal cinsiyet kavramı, toplumun sosyo-kültürel değer yargılarına, toplumsal iş bölümünün cinsiyet üzerinden nasıl şekillendiğine, cinsiyete ait toplumsal rollerin, davranış kalıplarının neler olduğuna yönelik cinsiyet kodlarını içermektedir". Bu anlamda toplumsal cinsiyet, kadın ve erkeğin iş bölümünü, toplum içindeki konumunu ve sosyo-kültürel statüsünü belirleyen önemli bir etkidir (Akkaş, 2019: 100). Bununla birlikte bireyler toplum içinde kabul görebilmek ve/veya uyum sağlayabilmek için toplumun onlara yüklediği anlamlara ve rollere uygun davranmak zorunda kalmaktadır.

Rice'a (1996) göre, toplumsal cinsiyet kavramı, bireyi kadınsı (feminen) ve erkeksi (maskülen) olarak kategorize eden psikososyal özelliklere karşılık gelmektedir (Dökmen, 2010: 20). Bir başka ifadeyle bireylerin kadın ve erkek öznel kimlikleri, toplumsal cinsiyetin yüklediği rollerle kadınsı ve erkeksi olarak yeni bir kimliğe dönüşmektedir. İki cinsiyet arasındaki çoğu farklılık tamamen kültürel bir yapıya işaret etmektedir (Dökmen, 2010: 144).

Kadınlığın ve erkekliğin kültürel bir yapıya işaret etmesiyle birlikte kadın ve erkek kavramı, kadınlık ve erkeklik kavramlarından tamamen ayrı düşünülmemektedir. Çünkü toplumun kadından ve erkekten beklentileri (toplumsal cinsiyet), kadın ve erkeğin fiziksel / biyolojik (cinsiyet) özelliklerine ilişkin gözlemlerinden tamamen ayrı değerlendirilememektedir. Bu anlamda, toplumsal cinsiyetin kültürel yapılandırmaları biyolojik cinsiyeti de içinde barındırmaktadır. Kimi zaman kadınlar ve erkekler arasındaki bazı farklılıkların biyolojik mi yoksa toplumsal mı olduğunu tam olarak bilmek mümkün değildir. Dolayısıyla çoğu farklılık ikisinin ortak etkileşiminin bir sonucu olup birbirini beslemesi ile ortaya çıkmaktadır

(Lips, 2001'den aktaran Dökmen, 2010: 20). Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet terimleri her ne kadar birbirlerini besleseler de onlara yüklenen anlamlar farklı olabilmektedir. 'Cinsiyet' sözcüğü bireyin fizyolojik ve biyolojik farklılıklarını ifade eden evrensel bir kavramdır. 'Toplumsal cinsiyet' ise cinsiyete yüklediği psikososyal özelliklerle aslında toplumsal ilişki biçimi ve toplumsal düzeni gösteren bir kavramdır (Zılfı, 2000'den aktaran Çelik Demirtaş, 2019: 9-10).

F. Toplumsal Cinsiyet Roller ve Kalıp Yargılar

Sosyo-kültürel bir ortamda dünyaya gelen insan, mensup olduğu toplumun kurallarına ve beklentilerine uyum sağlayarak yaşamaya çalışmaktadır. Bireylerin yaşadığı toplum içerisinde çeşitli rolleri bulunmaktadır. Bireyler bu rolleri, sosyal yapı içerisinde içselleştirerek veya toplumun kendisine birtakım özellikler yüklemesiyle kazanmaktadır. Saraç'a (2013: 28) göre bu roller; annelik, babalık, öğretmenlik, yöneticilik, askerlik gibi kadınlık ve erkeklik gibi toplumsal cinsiyet rolleri de sosyalleşme sürecinde kazanılmaktadır.

"Toplumsal cinsiyet rolü teorisi, bireylerin toplumsal ilişkilere yerleştirilmesini betimlemek üzere basit bir çerçeve önermektedir." Bu temel görüş, toplumsallaşma sürecinde önerilen rolün içselleştirilmesiyle var olduğu, yani kadınlık karakteri toplumsallaşma ile 'kadınlık rolü', aynı şekilde erkeklik karakteri de toplumsallaşma ile 'erkeklik rolü' yaratılmaktadır (Cornell, 1998: 79). Toplumsallaşma kavramı, erken çocukluktan itibaren bireylerden beklenen toplumun mevcut değerlerine ve normlarına, özellikle kadınlık ve erkeklik kimliklerine, rollerine ve davranışlarına uygun şekilde nasıl davranması gerektiğine yönelik öğrenme süreci olarak tanımlanmaktadır. Kadın ya da erkek olarak doğan bireyler sadece bir biyolojik kategoriye dahil olmaktadır, ancak toplumsallaşma süreciyle birlikte kadınlar ya da erkekler sahip olması gereken özellikleri, nasıl davranmaları, nasıl giyinmeleri ve nasıl duygularını göstermeleri gerektiğine yönelik kalıp yargıları öğrenerek kuşaktan kuşağa aktarmaktadır (Veur vd. 2014: 34).

Kadın ve erkek ile ilişkili olan toplumsal cinsiyet rolü, toplumun tanımladığı bir grup beklentiyi içermektedir. Örneğin kadınlardan beklenen daha çok özel alanda yani evde yemek, temizlik ve çocuk bakımı ile ilgilenmeleri, erkeğe bağımlı olmaları, duygusal anlamda çekingen, sakin, fedakâr, duyarlı ve sabırlı olmaları iken, erkeklerden beklenen ise kamusal alanda yer alarak dışarı ile bağlantıları sağlamaları,

işlerinde başarılı olmaları, eşlerini ve çocuklarını koruyup kollamaları, evin geçimini sağlamaları, duygusal olarak daha cesur, güçlü, mantığı ile hareket etmeleri ve bağımsız olmalarıdır. Burada toplumun kadınlardan ve erkeklerden beklediği bazı davranışlar ve özellikler örnek verilmiştir. Bu beklentiler cinsiyet kalıp yargıları olarak tanımlanmaktadır (Dökmen, 2010: 104).

Cinsiyete uygun tanımlanan roller iş-meslek alanında da devam etmektedir. Kadınlara öğretmenlik, hemşirelik, sekreterlik ve hosteslik gibi meslekler uygun görülürken, erkeklere ise mühendis, yönetici, politikacı gibi rekabetin daha fazla olduğu iş kolları uygun bulunmaktadır. Bu bağlamda, kadınlara yüklenen özelliklerden dolayı lider ya da yönetici gibi üst konumlarda yer almaları engellenmektedir (Saraç 2013: 29).

Toplum, bireylere, cinsiyet kalıp yargılarını çeşitli kurumlarıyla (aile, okul, iletişim araçları), gelenek ve görenekleriyle, normlarıyla, ekonomik koşullarıyla, başarmaya yönelik rekabetiyle, moda vb. pek çok kanal aracılığıyla aktararak baskı yapmaktadır (Dökmen, 2010: 193). Toplumsal kurumlar tarafından aktarılan kalıp yargılar ve roller, çocukluktan itibaren bilinçsiz bir şekilde öğrenilmektedir. Dolayısıyla bu roller doğuştan getirilen kazanımlar olmayıp toplumsal etkileşimler sonucunda edinilmektedir. Bu bağlamda Cornell (1998: 255), biyolojik bir cinsiyet ile doğan çocuğun henüz toplumsal bir cinsiyete sahip olmadığını söylemektedir. Ancak çocuk doğduğu andan itibaren daha önceden belirlenmiş normlar, değerlerle ve beklentilerle çevrilmekte ve buna göre yönlendirilmektedir. Toplumsallaşma sürecinde aile, akran grupları, medya ve okul gibi toplumsal kurumlar, bu beklentileri ve modelleri somutlaştırarak çocuğun toplumsal cinsiyet kimliği geliştirmesine ortam hazırlamaktadır. Örneğin doğacak bebeğin biyolojik cinsiyeti kız ise, dişiliğine uygun olan pembe renkte kıyafetler, oyuncak bebekler alınırken, erkek ise mavi renkte kıyafetler, araba, silah gibi erkek cinsiyetine uygun olduğu düşünülen oyuncaklar alınmaktadır. Bununla birlikte kız çocukları nazlı, içe dönük, bağımlı ve daha sakin yetiştirilirken erkek çocukları ise girişken, öfkeli, cesur ve bağımsız olarak yetiştirilmektedir.

Bireylerin ilk toplumsallaştığı kurum olarak kabul edilen aile, toplumda var olan kültürel ve ideolojik değerleri bireylere aktaran ve toplumsal hayata hazırlayan bir rolü üstlenmesi açısından önemlidir. Ataerkil toplumlarda geleneksel aile yapısı eril düzene göre şekillendiği için çocuk doğduğu andan itibaren, toplumsal cinsiyete özgü

özellikleri ve davranışları öncelikle ailede, anne ve babalar tarafından verilmeye başlanmaktadır (Çelik Demirtaş, 2019: 33-34). Geleneksel bir aile yapısında, iş bölümleri ve sorumluluklar ailede cinsiyet ayrımı gözetilerek paylaşılmaktadır. Daha çok kamusal alanda var olan erkekler hane içinde tamir ve bahçe bakımı gibi işlerle uğraşırken, kadınlar yemek pişirme, çocuk bakımı ve ev temizliği gibi işleri yapmaktadır (Şafak vd., 2006'dan aktaran Günay ve Bener, 2011: 159). Bu bağlamda ebeveynlerin çocuğu yetiştirme stilleri, rolleri ve tutumları çocuğun toplumsal cinsiyet kalıp yargılar geliştirmesine önemli bir etki yaratmakla birlikte model de olmaktadır. Öte yandan, eşitlikçi aile yapılarına sahip çocukların, geleneksel aile yapısındaki çocuklara göre toplumsal cinsiyet davranışlarını daha az gösterdikleri tespit edilmiştir (Fagot ve Leinbach,1995'ten aktaran Yağan Güder ve Güler Yıldız, 2016: 425). Dolayısıyla ebeveyn tutumları, bireylerin cinsiyet kimliğini oluşturma sürecinde önemli bir etkisi olmaktadır. Bununla birlikte Akkaş'a (2019: 106) göre, korumacı aile tutumları içerisinde yetişen çocukların başkalarına bağımlı, özgüvenleri düşük ve içe kapanık bir kişilik geliştirmekte ya da serbest ailelerde büyüyen çocukların bencil, kural tanımaz, sorumsuz bireyler haline geldiği bilinmektedir. Demokratik-eşitlikçi bir ailede yetişen çocukların ise özgüvenli, saygılı, kadın-erkek ayrımı yapmaksızın herkesin eşit olduğu bilinciyle sağlıklı bir kimlik geliştirdiği görülmektedir.

Aileden sonra çocuğun toplumsallaştığı ikincil ortam okul ve akran grupları olmaktadır. Çocuklar ailede öğretilmiş olunan cinsiyetçi iş bölümü ve cinsiyetler arasındaki eşitsizlikler, okul ortamında yeniden üretilmekte ve pekiştirilmektedir. Okuldaki eğitim programları, toplumdaki eril düzenin yeniden kurulmasını ve sürdürülebilirliğini sağlaması açısından büyük bir etki yaratmaktadır (Tezcan 2003). Okuldaki müfredat programlarını sosyolojik boyutları ile ele alan Tezcan (2003), okulun açık / resmi müfredatın varlığı dışında bir de gizli ya da örtük bir müfredatın varlığından söz etmektedir. Tezcan'a (2003) göre, açık müfredat aracılığıyla öğrencilere akademik bilgiler verilirken, gizli müfredat ile de toplumun değer, tutum ve ilkeleri öğretmenler tarafından öğrencilere örtük bir şekilde aktarılmaktadır. Bununla birlikte okul içerisinde öğrencilere toplumsal eşitsizliklerin doğal olduğu öğretilmektedir. Gizli müfredat programı; değerlerin aktarılması, itaat etmeye ve uyumlu olmaya yönelik yetiştirilme, geleneksel sınıf yapısının sürdürülmesi gibi işlevleri yerine getirirken aslında toplumsal denetimi ve mevcut olan düzenin devamlılığını sağlama

noktasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu anlamda toplumsal yapılanmanın temelindeki eşitsiz cinsiyet ayrımı okul ortamında yeniden üretilmektedir.

Bununla birlikte çocuğun arkadaş grubuna girmesi, cinsiyet kalıp yargılarını daha da içselleştirmesine katkıda bulunmaktadır. Özellikle ergenlik döneminde kimlik edinme süreciyle birlikte çocuğun aileden uzaklaşıp daha çok akranlarına yöneldiği, onlarla daha fazla zaman geçirdiği bilinmektedir. Bu sebeple birey, cinsiyet ilişkilerine dair kalıp yargıları ailede ve okul ortamında öğrendiği kadar, akranlarından da öğrenmektedir (Çelik Demirtaş, 2019: 40). Ergenlik döneminde bireyin arkadaş grubunda kabul görmesi veya kabul görmemesi, sergilenecek tavır ve tutum üzerinde önemli bir güçtür. Bu bağlamda akranlar, kendi cinsiyetlerine uygun davranışlar gösterenlerin bu davranışlarını onaylar veya göstermeyenleri onaylamayarak onların cinsiyetlerine uygun davranışlar göstermeleri yönünde baskı oluşturmaktadır (Kulaksızoğlu, 2004: 47).

Cinsiyet rollerine ilişkin, akran baskısı her yaşta bireylerin maruz kaldığı bir durum olmasıyla birlikte, bu baskının ergenlik döneminde daha da hissedildiği çeşitli araştırmalarca saptanmıştır. Örneğin erkek bir çocuğun kibar bir şekilde konuşması, arkadaş grubunda küçümsenir bir şekilde “kız gibi konuşuyorsun” denilerek dalga konusu olmakta ve hatta ortamdaki dışlanmaktadır (Çelik Demirtaş, 2019: 40). Bu durum karşısında bireyler, çevreleri tarafından kabul görebilmek adına toplumda kendileri için uygun görüldüğü düşünülen davranışları yerine getirmeye çalışmaktadır.

Toplumsal değerlerin ve cinsiyet rollerinin öğrenilmesinde ve benimsenmesinde bir diğer önemli faktör ise kitle iletişim araçlarıdır. Çağımızın vazgeçilmez unsuru olan internet ve sosyal medya ağları bireylerin algılarını, değerlerini ve tutumlarını büyük bir ölçüde şekillendirmektedir. Özellikle televizyon, görsel ve geniş kitlelere ulaşılabilir olması açısından en etkili kitle iletişim araçlarından biridir. Aktaş (2019: 107), televizyon aracılığı ile geleneksel cinsiyet rolleri idealize edilerek seyirciye aktarılması, bu rollerin daha da pekişmesine sebep olduğunu ifade etmektedir. Televizyon yayınları içeriğinin çoğunda kadın; ev işleri ile uğraşan, hoşgörülü, korunmaya muhtaç bir karakter rolünde iken erkek; güçlü, soğukkanlı, duygularını belli etmeyen bir konumda yer almaktadır. Bu durum kadını, zayıf bir karakter olarak gösterirken erkeği, güçlü ve kadın üzerinde otorite kuran bir karakter olarak yansıtmaktadır. Bu kalıp yargıların özellikle görsel olarak yansıtılması insanlar üzerinde daha çok etki yaratmakta ve sürdürülebilirliğini sağlamaktadır. Bu etkiyi

Dökmen (2010: 133), sosyal öğrenme kuramı ile kısmen açıklanabilir hale getirmektedir. Sosyal öğrenme kuramına göre bireyler gözlemledikleri modelleri örnek alarak taklit etmektedir. Özellikle çocuklar televizyon aracılığı ile saldırganlık ya da yardım etme davranışı gibi bazı sosyal davranışları izleyerek öğrenmektedir.

Yapılan çalışmalarda, cinsiyet kalıp yargılarının öğrenilmesinde toplumsal kurumların önemli bir faktör olduğu bilinmesiyle birlikte bazı sosyo-demografik değişkenlerin de büyük bir etkisi olduğu öne sürülmektedir. Bu değişkenlerden en önemlisi cinsiyettir. Özellikle erkeklerin kadınlara göre daha geleneksel kalıp yargılara sahip oldukları bulunmuştur. Bir diğer değişken eğitim düzeyi ile ilgilidir. Yüksek eğitim alan bireylerin daha az kalıp yargılar taşıdıkları bildirilmiştir. Değişkenlerden bir diğeri ise çalışma yaşamına katılmaktır. Çalışan kadınların daha az cinsiyet kalıp yargılarına sahip oldukları öğrenilmiştir (Martlin 1996'dan aktaran Dökmen, 2010: 114).

G. Toplumsal Cinsiyet Rolü Gelişimini Açıklamaya Yönelik Kuramlar

Bu bölümde toplumsal cinsiyet rollerinin kazanımıyla ilgili bazı kuramlara yer verilmiştir. Bu kuramlar Sosyal Öğrenme Kuramı, Bilişsel Gelişim Kuramı, Toplumsal Cinsiyet Şemasıdır.

1. Sosyal öğrenme kuramı

Sosyal öğrenme kuramının öncüsü olan Bandura'ya (1997) göre, toplumsal cinsiyet rolleri ödüllendirme/cezalandırma yöntemi ve gözlem yoluyla öğrenilmektedir. Bu kuramda özellikle iki öğrenme süreci önemlidir: biri edimsel koşullanma (pekiştirme), diğeri ise model alma ve taklittir. Edimsel koşullanmaya bağlı olarak, çocuk cinsiyetine uygun davranış sergilediğinde toplum tarafından ödüllendirilirken, cinsiyetine uygun olmayan davranışlar sergilediğinde ise cezalandırılmaktadır. Dolayısıyla ödüllendirilen davranış tekrar edilmekte, cezalandırılan davranış ise tekrarlanmamakta hatta o davranıştan uzak durulmaktadır (Dökmen, 2010: 60).

Sosyal öğrenme kuramına göre, cinsiyet rolleri öğrenilirken genellikle kız çocuklar annelerini; erkek çocuklar da babalarını model alarak onların davranışlarını taklit etmektedir. Gözlemlenen figürler anne baba olabileceği gibi öğretmen, arkadaş, medyadaki kişi veya kahraman da olabilmektedir (Dökmen, 2010: 60).

2. Bilişsel gelişim kuramı

Bilişsel gelişim kuramı, cinsiyet rolü kazanımını çocuğun bilişsel gelişim süreçleri ile açıklamaktadır. Kohlberg'e göre, çocukların cinsiyet rol gelişiminin üç dönemde gerçekleştiğini belirtmektedir. Yaklaşık 2-3, 5 yaş arasında gözlenen cinsiyeti etiketleme döneminde, çocuklar insanların iki cinsiyetten birine ait olduklarının farkına varmakta ve kendi cinsiyetlerini doğru etiketleyebilmektedir. Ancak diğer insanların cinsiyetlerini her zaman doğru bilememektedir. Cinsiyetin kararlılığı (3, 5-4, 5 yaş arası) döneminde, çocuklar cinsiyetin sürekli olduğunu kavramaktadır. Ancak çocuk objelerin fiziksel görünüşleri farklılaşınca farklı olduklarını düşünebilmektedir. Örneğin çocuklar, saç kesilen bir kızın erkek çocuk olacağını düşünebilmektedir. Cinsiyetin değişmezliği (4, 5-7 yaş arası) döneminde ise çocuklar cinsiyetin değişmeyeceğini kavramaktadır. Kendi cinsiyetlerine uygun davranışlarda bulunmaktadır ve bunu, bu yönde ödüllendirildikleri için değil cinsiyetleri ile tutarlı olduğundan dolayı tercih etmektedir. Bu anlamda bilişsel yaklaşım, sosyalleşme sürecinde çocuğu aktif katılımcı ve cinsiyet rolünü biçimlendirmeden sorumlu olarak görürken sosyal öğrenme kuramı ise, çocuğu pasif alıcı ve çevrenin onun davranışlarını biçimlendiren olarak görmektedir (Dökmen, 2010: 64).

3. Toplumsal cinsiyet şeması (Gender Schema)

Sandra Lipsitz Bem tarafından geliştirilmiş olan toplumsal cinsiyet şeması, sosyal öğrenme ile bilişsel gelişim kuramlarının temel görüşlerinin birleştirilmesi ile oluşmuştur. Sosyal öğrenme kuramı bireylerin cinsiyet rollerini kültürden kaynaklı olarak öğrendikleri konusunda katkı sağlarken, bilişsel gelişim kuramı ise yeni bilgilerin birey tarafından kadına ve erkeğe kodlanması konusunda kurama katkı sağlamaktadır (Helgeson, 2012'den aktaran Başar, 2020: 14).

Bem'e (1984) göre, toplumsallaşma sürecindeki çocuklar, toplumun kadınlık ve erkeklik üzerine yaptığı tanımlamaları öğrenmektedir. Bu tanımlamalar kadın ve erkeklerin biyolojik farklılıklarıyla birlikte rollerini ve kişilik özelliklerini çağrıştırmaktadır. Cinsiyet ayrımını vurgulayan kültürel bir yapı içinde büyüyen çocuklar, kendisi ve diğeri hakkındaki bilgileri, algıladıkları bu cinsiyet çağrışımına göre işlemeyi öğrenerek -kadın ve erkeği ayırıştırarak veya kategorize ederek- cinsiyet ile ilgili şemalar oluşturur (Dökmen, 2010: 69). Bem'in (1984) kuramına göre,

çocuklar, kendinin ve başkalarının cinsiyetleri için hangi davranışların ve özelliklerin uygun olacağına, oluşturdukları bu şemalar aracılığıyla karar vermektedir (Çelikkaleli ve Avcı, 2016: 105).

Bem (1974), bireylerin kadınsı ve erkeksi özellikleri taşıması bakımından dört boyutlu cinsiyet ölçeği geliştirmiştir. Bu ölçeğe göre; toplum tarafından kadınsı olarak tanımlanan özellikleri daha çok sahip olan bireyler kadınsı, erkeksi olarak tanımlanan özelliklere daha çok sahip olan bireyler erkeksi, kadınsı ve erkeksi özellikleri birlikte gösteren bireyler androjen ve her iki boyutta özellikleri düşük düzeyde olan bireyler belirsiz olarak sınıflandırmıştır. Bununla birlikte Bem'in 1970'li yıllarda androjen bireyler üzerine yaptığı çalışmalarda, bu bireylerin daha esnek davranabildiklerini ve farklı ortamlarda daha kolay uyum sağlayabildiklerini bulmuştur (Dökmen, 2010: 73-75).

H. Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı

Toplum, kadın ve erkek cinsiyeti için bir grup özellikler ve sorumluklar yükleyerek bireylerin bu özellikler çerçevesinde, tek tip karakterler geliştirmelerini beklemektedir. Sosyal bir varlık olan insan, doğduğu andan itibaren doğru oldukları kabul edilen bu rollerle çevrilidir. Dolayısıyla erkekler ve kadınlar, sosyal yaşam içerisinde toplumun beklentilerine kayıtsız kalamamaktadır. Bununla birlikte geleneksel kalıp yargılar veya cinsiyete atfedilen roller, kadın ve erkeği birbirinden ayırarak erkeği üst konuma getirmektedir. Toplum tarafından erkeğe atfedilen güç ve statü, erkeğin daha değerli ve üstün bir insan olarak görülmesine yol açarken, kadına yüklenen özellikler ise kadının değersiz ve ikinci sınıf bir insan -zayıf, korunmaya muhtaç, erkek tarafından yönetilen-olarak görülmesine sebep olmaktadır. Bu bağlamda, kadına ve erkeğe yüklenen özellikler ve roller, bireylerin toplumdaki konumunu belirlediği gibi onların pek çok yaşam alanlarında cinsiyet ayrımcılığı yaşamasına zemin oluşturmaktadır. “Toplumsal cinsiyet eşitsizliği; güç, statü, haklar ve fırsatlar açısından kadınlar ve erkekler, kız çocukları ve erkek çocukları arasındaki bir eşitsizlik ve dengesizlik durumu olarak tanımlanmaktadır” (Uluocak vd. 2014: 8). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği bağlamında yapılan cinsiyet ayrımcılığı, daha çok kadının var olan haklar ve sorumluluklardan eşit yararlanamamasına ve şiddet görmesine yol açmaktadır.

Toplumun kadına ve erkeğe yüklediği sorumluluklar, özellikler veya kalıp yargılar, bireylerin pek çok yaşam alanında- evde, işte, okulda vb.-görülür. Dökmen (2010), kadınların ev işlerinin paylaşımında ve çalışma yaşamında maruz kaldığı ayrımcılığı ele alırken, Burn (1996), erkeklerin sorunlarını cinsiyet rolleriyle ilişkili üç temel norm üzerinden değerlendirmektedir. Aşağıda erkeklerin ve kadınların yaşadıkları ayrımcılıklar ve sorunlar özetle açıklanmıştır.

1. Kadınların yaşadıkları sorunlar

a. Ev işlerinin paylaşımı

Ev içinde günlük yaşamın sürdürülebilir olması için yapılması gereken birçok işler vardır. Bunlar; yemeğin yapılması, çamaşırların yıkanması, ütülenmesi ve çöplerin atılmasına kadar pek çok işin yapılması gerekmektedir. Ancak geleneksel toplumlarda bu işlerin yapılmasında kadın ve erkek eşit sorumluluk almamaktadır. Ev içi işlerinde görev paylaşımı olsa bile bu paylaşım genellikle eşit değildir ve geleneksel olarak kadınlar bu işlerin yapılması ve takibi konusunda birinci dereceden sorumlu bireyler olarak görülmektedir (Dökmen, 2010: 194). Geleneksel iş bölümünde kadınlar ev işlerini yaparken, erkekler de evin geçimini sağlamak için ekmeğini kazanmaktadır. Günümüzde kadınlar da çalışma yaşamına katılarak ekmeği kazanma rolünü üstlenmektedir. Ancak ev işi yapma rolünde böyle bir gelişmenin tam anlamıyla sağlanamadığı gözlemlenmektedir. Genellikle kadının çalıştığı ailelerde bile erkeğin ev işini eşit olarak paylaşması çok düşük orandadır (Günindi Ersöz, 1999'dan aktaran Dökmen, 2010: 196). Birey, kendi iyilik hali için yaptığı ev işleri karşılığında herhangi bir ücret almamaktadır. Ev işleri karşılığında bir ücret alınmadığı gibi, görünürde olmayıp değersiz kılınmaktadır. İmamoğlu'nun (1992) öğrencilerle yapmış olduğu araştırma bulgularına göre, ev işleri erkekler tarafından yapıldığında ev işi zor ve önemli olarak algılanırken, kadın tarafından yapıldığında ise ev işleri basit ve önemsiz olarak yorumlanmaktadır (Dökmen, 2010: 196). Ayrıca kadının ev işlerinde başarısız olması, kendisini kötü hissetmesine ve çevresi tarafından olumsuz tepki almasına yol açmaktadır. Böylesine bir algının oluşmasının temelinde toplumsal cinsiyet rollerinin etkisi görülmektedir. Kadına ve erkeğe kodlanan rollerin dışına çıkılması, toplum tarafından onaylanmayan bir durum olmakla birlikte, kimi zaman yaptırımlar da uygulanmaktadır.

Keith ve Schafer (1986), ev işlerinde geleneksel iş bölümünün sürdürülmesi, kadın ve erkek arasında eşit olarak iş paylaşımı yapılmaması, kadınlarda depresyona yol açtığını ifade etmektedir. Dökmen (1997) de daha çok ev işlerini üstlenen kadınlarda yüksek düzeyde depresyon gözlemlendiğini aktarmaktadır. Pina ve Bengtson (1993), eşler arasında ev işlerinin paylaşılıyor olması, kadının psikolojik anlamda kendisini daha iyi hissetmesine ve mutlu olmasını sağladığını ifade etmektedir (Dökmen, 2010: 198-201).

b. Çalışma yaşamı

Sanayileşme, kentleşme ve ekonomik gelişmelerle birlikte kadın, çalışma yaşamına katılmaya başlamıştır. Ancak kadın çalışıyor olsa bile geleneksel rollerini- eş, anne, ev hanımı rolünü- sürdürmesi gerektiği, dolayısıyla kadının ev bütçesine katkıda bulunmak üzere çalışma yaşamına girdiği görüşü hâkim olmuştur (Çelebi 1990'dan aktaran Dökmen, 2010: 2001). Ataerkil toplumda kadın, çalışma yaşamında bazı sorunlar yaşamaktadır. En başta kadınların bazı alanlarda işe alınmaları engellenmektedir. Kadın her alanda çalışma potansiyeline sahipken, bu durum toplumsal cinsiyet anlayışı ile sadece ona uygun görülen alanlarda çalışması sınırlandırılmaktadır. Öğretmenlik, hemşirelik, eczacılık gibi meslekler kadınlar için daha uygun görülmektedir (Dökmen, 2010: 203).

Kadınlar çalıştıkları yerin yönetim hiyerarşisinde nadiren üst konumlara gelebilmektedir. Burada kadın tanımlanamayan, doğrudan gözlemlenemeyen engellerle karşılaşmakta ve yüksek statüde olamamaktadır. Bu durum, cam tavan etkisi (glass ceiling effect) olarak tanımlanmaktadır (Tabak,1997'den aktaran Dökmen, 2010: 204). Cam tavan terimi, kadınların üst konuma yükselememe sebebi bireysel yetersizlikten kaynaklı olmayıp, sadece kadın olmasından dolayı yükselememekte olduğunu ifade etmektedir. Cam tavan etkisinin nedenleri arasında çalışan kadınlara yönelik geleneksel cinsiyet tutumlarının sürdürülmesi olarak gösterilmektedir. Kadınların liderlik veya yöneticilik yeteneklerine sahip olamadıkları inancı ve kadınların erkekler üzerinde otorite kurmalarını önleyen kalıp yargılar cam tavan etkisi yaratmaktadır (Dökmen, 2010: 204). Tabak'ın (1997), İstanbul'da endüstri kurumlarında yaptığı çalışma sonucunda, kadın çalışan sayısının erkek çalışan sayısından, kadın yönetici sayısının erkek yönetici sayısından anlamlı düzeyde düşük olduğunu tespit etmiştir. Bu örgütlerdeki kadın yöneticiler, sayılarının çok az oluşlarına ilişkin çeşitli açıklamalar yapmıştır. Geleneksel cinsiyet rolleri algısında

kadınların yönetici konumlarının kabul edilmediği, ayrıca evdeki çoğu sorumluluğun kadınların üstleniyor olması gibi birçok kalıp yargılar, kadınların üst konumlara gelmesine engel teşkil etmektedir. Bu durum Türkiye'deki endüstri örgütlerinde kadının yükselmesini engelleyen bir cam tavan etkisi bulunduğunu göstermektedir (Dökmen, 2004: 205). Çalışma yaşamında bir diğer önemli sorun ise, eşit işe eşit ücret ödenmemesi ve erkeklerin kadınlardan daha fazla ücret almasıdır (Unger ve Carvford, 1992'den aktaran Dökmen, 2010: 207).

2. Erkeklerin yaşadıkları sorunlar

a. Başarı / statü normu

Bu norm, toplum tarafından erkeğin hep başarılı olması ve yüksek statüde yer alması beklenen bir anlamı ifade etmektedir. Toplum tarafından erkeğe birtakım özellikler ve roller yüklenir ve bu özelliklere uygun davranışlar sergilemesi beklenir. Evin geçimini sağlama rolü verilen erkek, çok para kazanma, ailesini iyi koşullarda yaşatma ve beraberinde yüksek statüde olma zorunluluğu hissetmektedir. Bu anlamda erkek kendi isteği yönünde kendini geliştirmek için çalışmamaktadır, para ve statü kazanmak için çalışmak zorunda kalmaktadır. Bunları gerçekleştiremediği zaman kendisine olan saygısı azalmakta ve kötü hissetmektedir. Ayrıca erkeklerin zamanlarının çoğunu işte geçirmesi ve sadece statüye odaklanması, onların evlerine yabancılaşmalarına ve çocuklarıyla yeterince ilgi göstermemelerine neden olmaktadır. Bütün bunlar erkeklerde strese bağlı fiziksel ve psikolojik rahatsızlıklara yol açmaktadır (Burn, 1996'dan aktaran Dökmen, 2010: 220).

b. Güçlülük normu

Bu norm, erkeklerin her zaman fiziksel, zihinsel ve duygusal anlamda güçlü olmaları gerektiğini ifade etmektedir. Toplum tarafından erkeklerin fiziksel olarak güçlü olmaları beklenmektedir. Bu anlamda erkekler, daha güçlü ve kaslı bir fiziğe sahip olabilmek için spora ve vücut geliştirme sporlarına yönelmektedir. Bunun sonucunda ilaç kullanım riskini artırmakta ve fiziksel sağlığını bozmaktadır. Fiziksel olarak güçlü olma normunun içselleştiren erkekler, daha çok risk almakta ve daha saldırgan davranışlarda bulunmaktır. Bununla birlikte toplumda erkeklerin daha zeki ve bilgili olmaları beklenmektedir. Zihinsel güçlülük normu gereği, erkeklerin akıllıca kararlar almaları, her sorunun cevabını bilmeleri ve kültürlü olmaları beklenmektedir. Bu beklentinin gerçekleşmemesi kaygısı erkekte büyük bir stres yaratmaktadır.

Duygusal güçlülük normu ise erkeklerin duygusal anlamda güçlü olmalarını beklemektedir. Bu beklenti, erkeklerin güçlü görünebilmeleri için duygularını (öfke hariç) açıkça ifade etmemelerine ve duygusal sorunları ile ilgili yardım almamalarına neden olmaktadır. Aksi halde erkekler duygularını ifade etmeleri halinde küçümseneceklerini ve zayıf olarak algılanacaklarını düşünür ve bu nedenle duygularını açıkça paylaşmaktan kaçınmaktadır. Erkeklerin ilgilendikleri etkinlikler de bu yöndedir. Dolayısıyla duygusal paylaşıma yer verilmeyen, daha çok rekabete ve çatışmaya dayanan sportif etkinliklere yönelmektedirler (Burn, 1996'dan aktaran Dökmen, 2010: 221-223).

c. Kadın gibi olmama normu

Toplum tarafından erkeğe göre kadın o kadar değersiz ve aşağı statüde görülür ki, kadına uygun görülen özellikler ve etkinlikler de değersiz bulunmaktadır. Bu anlamda erkeğin kadın gibi olması, yani kadına uygun görülen etkinliklerde bulunması onun değerini düşürmesine neden olacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla kadına özgü olduğu düşünülen -duygulanmak, ağlamak, ev işleriyle uğraşmak- davranış ve duygu durumlarından erkeklerin kaçınması gerektiği algısı oluşmaktadır. Ayrıca kadın gibi olmak, erkek rolünden sapma ve eşcinsellikle de bir tutulmaktadır. Böyle bir algının oluşmasından korkan erkekler, erkek arkadaşları ile aralarına mesafe koymaktadır. Dolayısıyla kadınlar duygularını sarılarak, yaklaşılarak gösterebiliyorken, erkekler için bu durum uygun görülmemektedir (Burn, 1996'dan aktaran Dökmen, 2010: 223).

Geleneksel kalıp yargılar, kadınların ve erkeklerin davranışlarına ve duygularına sınırlamalar getirmektedir. Bununla birlikte toplumsal kalıp yargılar, bireylerin kendi istekleri yönünde hayatlarına yön verme ve kendilerini gerçekleştirme noktasında da bir engel teşkil etmektedir.

Toplumsal cinsiyet anlayışına bağlı olarak kadın-erkek arasındaki güç dengesizlikleri ve eşitsizliklerinin neden olduğu flört şiddeti, daha çok 16-24 yaş grupları arasında görülmektedir (Mihçioğur ve Akın, 2015: 12). Bu anlamda flört şiddeti davranışının daha çok risk oluşturduğu ergenlik dönemiyle ilgili konulara bundan sonraki bölümde geniş bir şekilde yer verilmiştir.

İ. Ergenlik Dönemi

Ergen sözcüğünün İngilizcedeki karşılığı “adolescence”, Latince de olgun hale gelmek anlamında kullanılan “adolescere” sözcüğünden türemiştir. Ergenlik dönemi çocuklukla yetişkinlik arasındaki bir geçiş sürecidir. Ergenlik döneminin kesin bir başlama ve sona erme zamanı yoktur ancak, genellikle 11-12 yaşından yirmili yaşların başına kadar bir yayılım göstermektedir (Zastrow ve Kirst-Ashman, 2016: 397).

Gençlik dönemi olarak da tanımlanan ergenlik, bireyin biyolojik ve duygusal olarak değişimler yaşamaya başladığı, cinsel ve psikososyal anlamda olgunluğa doğru gelişim sürdürdüğü bir dönemdir. Ancak bu dönemde birey kazandığı sosyo-ekonomik bağımsızlığını ve sosyal üretkenliğini belirlemediği bir zamanda tamamlamaktadır (Özbay ve Öztürk, 1992: 12).

Ergenlik dönemi ile ilgili ilk sistematik çalışmalar, ünlü bilim insanı G. Stanley Hall tarafından yapılmıştır. Darwin’in evrim teorisinden etkilenen Hall, ergenliği, insan evrimindeki ikellikten (vahşilikten) uygarlığa geçiş dönemi olarak sembolize etmektedir. Bu nedenle ergenlik, çocuklukla yetişkinlik arasındaki önemli bir geçiş dönemi olarak görülmektedir. Hall, ergenlik dönemindeki bireyin birtakım ilkel tepkileriyle insani değerlerinin çatışması sonucunda stres yaşadığını ve bu nedenle ergenliği stres ve fırtınalar dönemi olarak tanımlamıştır (Kulaksızoğlu, 2004: 19).

Bireylerin diğer insanlarla olan sosyal ilişkilerinin nasıl olacağı, çocukluk yıllarındaki izlenimlerine bağlıdır. Çocuğun bu yıllarda anne baba ile ilişkilerinde sıcak ve hoş izlenimleri varsa, başkalarına karşı da benzer davranışlar yansıtır (Kulaksızoğlu, 2004: 83). Bununla birlikte Noller ve Callan’a (1991) göre, ergenin bireyselleşmesine yetecek kadar özerkliğin sağlandığı, sevgi ve desteğin hissedildiği aile ortamlarında gelişimsel görevler başarılı bir şekilde tamamlanabilmektedir (Özgen, 2000’den aktaran Dinçel, 2006: 78). Diğer taraftan aileler, çocuklarındaki değişimlerden endişe ettiği ve özgürlüklerine cevap vermediği durumlarda ergenlerin gelişimi olumsuz yönde olmaktadır (Palmonari, Kirchler ve Pombeni, 1991’den aktaran Dinçel, 2006: 57).

Ergenin kişilik gelişimini etkileyen tek faktör ebeveyn tutumları değildir. Akranlar, toplumsal değerler ve bireyin doğuştan getirdiği özellikler de gelişim ve sosyalleşme üzerinde önemli rol oynar (Özbay ve Öztürk, 1992: 93). Ausubel’e (1954) göre, akran grubu, ergenin ders dışı etkinliklere katılması, geleceğe ilişkin amaçlar

edinmesi, özellikle flört etmesi gibi önemli yaşam deneyimleri kazanmasına ortam sağlar (Hamacheck, 1995'ten aktaran Dinçel, 2006: 59).

Piaget, bilişsel gelişimde soyut işlemlerin ergen bireyin kişiliği üzerinde önemli bir etki yaratıldığını belirtmiştir. Dolayısıyla ergenlik döneminde olan bireyin geleneksel ahlak düzeyinin ötesine geçebilmesi, eşitlik, adalet, toplumsal sözleşmeler ve insan yaşamının değeri gibi olguları değerlendirebilmesi için soyut düşünebilmesi gerekir. Ergenlikte soyut işlem düşüncesinin başlaması ve kimlik arayışı, bireyin sadece kendisi hakkında değil, insanlık hakkında yanıtlar arayıp bunları netleştirmeye çalışmada kolaylaştırıcı olabilmektedir (Windmiller, 1995'ten aktaran Dinçel, 2006: 48).

J. Ergenlik Dönemi ile İlgili Kuramlar

Ergenlik dönemini anlayabilmek ve kişiler arası ilişkilerin ergenlerde, psiko-sosyal gelişim açısından, nasıl tezahür ettiğini açıklayabilmek amacıyla bazı kuramlara yer verilmiştir.

1. Psikoanalitik kuram: Sigmund Freud ve Anna Freud

Psikoanalitik kuramın kurucusu olan Sigmund Freud, daha çok insanın çocukluk dönemi ile ilgilenip ergenliğe ikinci derecede önem vermiştir. Çünkü Freud'a göre, ergenlikte ortaya çıkan çelişkiler aslında çocukluk döneminin bir yansımasıdır. Bu nedenle Freud'un ergenlik tanımlamasının anlaşılması için öncelikle çocukluk dönemine olan bakış açısının bilinmesi gerekmektedir (Kulaksızoğlu, 2004: 21-22).

Psikoanalitik kuramın gelişimsel aşamaları; oral dönem (0-1 / 1,5), anal dönem (1,5- 3 yaş), fallik dönem (3-6 yaş), latent dönem (6-12 yaş) ve genital dönem (12-18 yaş) olmak üzere beş evreden oluşmaktadır. Ergenlik dönemi, gelişimsel aşamaların sonuncusu olan genital dönemde ele alınmaktadır (Kulaksızoğlu, 2004: 21). Freud'a göre, ilk çocukluk döneminde bastırılan Oedipal çelişkiler ya da çatışmalar, çocuğun ergenlik dönemine girmesiyle beraber artan fizyolojik değişimler ve cinsel dürtüler nedeniyle tekrar ortaya çıkmaktadır (Özbay ve Öztürk, 1992: 15-16).

Sigmund Freud'un psikoanalist olan kızı Anna Freud, ilk çocukluk döneminde geçirilen deneyimlerin, ergenlikten çok yetişkin kişiliği üzerine etki yarattığını düşünmektedir. Bununla birlikte çelişkilerin ortaya çıktığı ergenlik dönemini, çocuğun

bazı uyum sağlama çabaları ile geçirdiği bir süreç olarak görmektedir (Kulaksızoğlu, 2004: 22). Bu nedenle, A. Freud da Hall gibi, ergenliği stres ve fırtınalar dönemi olarak nitelendirmektedir. A. Freud'a göre, ergenler son derece egoisttirler, kendilerini biricik olarak görürler; diğer yandan ise kendilerini feda edebilirler. Bazen yorulmak bilmeden çalışır, bazen de temel ve ilgisiz olurlar (Özbay ve Öztürk, 1992: 15). A. Freud, gencin bu gelgitlerini normal olarak görmektedir, çünkü bu durumu ergenin iç dünyasında meydana gelen çelişkilerin dışa vurmuş hali olarak değerlendirmektedir. Gencin bu kararsızlık dönemini yaşamadan olgun bir yetişkin olamayacağını düşünmektedir (Kulaksızoğlu, 2004: 24).

2. Kişiler arası kuram: H. S. Sullivan

Sullivan, kişilerarası ilişkilerde ihtiyaçların (güven, sevgi, yakınlık vb.) doyurulmasının kişilik gelişimi açısından önemli bir etken olduğunu ileri sürmektedir. Sullivan'a göre, kişilerarası ihtiyaçlardan en önemlisi bireyin kendisini güvende hissetmesidir ve bu ihtiyaç aslında endişelerden kurtulma gereksinimidir. Endişe, insanın bebeklik döneminde başkalarına bağımlı ve muhtaç olmasından dolayı ortaya çıkmaktadır. Sullivan'a göre, bebek, onunla ilgilenen kişi veya ebeveynlerinin tutumlarına karşılık duyarlılık kazanmaktadır. Dolayısıyla bebeğin davranışlarına karşılık ebeveynin tutumlarındaki herhangi bir değişiklik veya olumsuz bir tepki bebekte kaygı yaratabilmektedir. Bebek de bu duyguyu önlemek için o davranışlardan sakınmayı öğrenmektedir (Kulaksızoğlu, 2004: 23-24).

Sullivan yaptığı çalışmalar sonucunda, Amerikan toplumunda bebeğin cinsel davranışlarına karşılık olumsuz tepkiler verilmesi, bebekte endişe duygusunu arttırdığını tespit etmiştir. Bu durum karşısında çocuk da cinsellikle ilgili konularda endişe duymaktan kaçınabilmek için cinsellikten uzak durmaktadır. Bunun sonucunda ergenlik döneminde bu ihtiyaçların çatışması yaşanmaktadır (Kulaksızoğlu, 2004: 24).

Sullivan'a göre, çocuğun buluş çağına girmesiyle birlikte cinsel organlarının farkına varmakta ve cinsel arzuyu hissetmeye başlamaktadır. Ancak ebeveynlerin daha önce cinsellikle ilgili yasaklar koyması veya toplumun cinselliği kötülük, namussuzluk ve aşağılık gibi anlamlarda tanımlaması sonucunda, çocuk cinsel arzuları ile endişenden arınma ihtiyacı arasında çelişki yaşamaktadır (Kulaksızoğlu, 2004: 24). Bu anlamda Sullivan, ergenliği, genç için bir cehennem dönemi olarak tanımlamaktadır. Çünkü toplumun kültürel yapısı, ergenlikteki cinsel ilginin karşısındaki bir cinse

yönelmesi konusunda gençleri ve aileleri yeterli düzeyde hazırlamamakta ve hatta engel olmaktadır (Özbyay ve Öztürk, 1992: 18).

Gençler arası yakın ilişkiler “flört etme” yolu ile kurulmaktadır. Flört, romantik duyguların yoğunlaşmasını sağlamaktadır. Bununla birlikte âşık olmak genellikle cinsel ilişkiyi meşrulaştırarak ergenin suçluluk duygusunu ve endişelerini azaltmaktadır. Kişilerarası yakın ilişkilerde cinsel tutum ve davranışlarının deneyimlenmesi, gencin cinsel gelişim süreci için önemli bir yer tutmaktadır. Ayrıca flört etmek, gencin toplumsal cinsiyet rollerinin öğrenilmesinde ve hayata geçirilmesinde de önemli bir etkidir (Özbyay ve Öztürk, 1992: 42-43). Ancak bu dönemde ebeveynler duydukları birtakım endişeler (seks, evden ayrılma ve bulaşıcı hastalıkları kapma gibi) nedeniyle, çocuklarının yakın ilişkiler kurmasına karşı gelerek baskıcı tutumlar sergileyebilmektedirler. Anne ve babaların bu tutumu, gençlerin endişeli ve gerilimli bir hayat sürdürmelerine neden olabilmektedir (Kulaksızoğlu, 2004: 24). Türkiye’de yapılan çalışmalar sonucunda, gençlerin %85’inin karşı cinsle flört etmek istemelerine karşın, ailelerin %72’sinin bu tür bir ilişkiye engel oldukları görülmüştür (Özbyay ve Öztürk, 1992: 44).

3. Psikososyal kuram: E. Erikson

Psikososyal bir bakış açısı içeren Erik Erikson’un kuramına göre, kişilik gelişimi, sekiz aşamadan oluşmaktadır. Her aşamada birbirine zıt iki duygu çatışması ortaya çıkmaktadır. Birey bu çatışma veya kriz ile baş edebilirse psikososyal gelişimine olumlu katkı sağlar (Bayram, 2020: 1994).

Psikososyal gelişim aşamalarından beşincisi olan “kimlik edinmeye karşı kimlik karmaşası” ergenlik döneminde yaşanmaktadır. Bu dönemde ergenler, kişisel kimlik kazanabilmek için “ben kimim” sorusuna yanıt arama çabası içindedirler (Özbyay ve Öztürk, 1992: 16). Çünkü kişinin kendini tanıması, dünyadaki anlamını ve kendisine olan güvenini arttırmaktadır. Ayrıca bireyin dünya ile olan ilişkisini sürdürmesinde de önemli bir etkidir (Josselson, 1987’den aktaran Dinçel, 2006: 64).

Erikson’a göre, “sosyal geçerliği olan bir kendilik teorisi” kurabilen genç, bu kriz dönemini atlatarak kendi kimliğini kazanabilmektedir. Bu teoriyi kurabilen genç, ben nasıl bir insanım sorusuna ilişkin kuramlar geliştirir, bu kuramları dener, değiştirir ya da bu kuramlara uygun davranışlarda bulunmaya çalışır. Böylece kendisine olan bakışında bir bütünlük ve sürekliliğe ulaşır. Dolayısıyla kimlik kazanımı büyük oranda

bireyin olumlu özdeşim kurmaları ve kendi çabaları sonucunda elde edilebilmektedir (Dereboy, 1993'ten aktaran Dinçel, 2006: 68). Ancak bireyin kendisi, ilişkileri ve yaşam tarzı gibi konularda ilgisiz ve çözümsüz kalması kimlik karmaşası yaşandığını göstermektedir (Özbyay ve Öztürk, 1992: 16-17).

Her toplumun kendi içinde farklı kültürel özellikleri -yemek yeme alışkanlıkları, kalıp yargılar / toplumsal cinsiyet algısı ve dini inançlar gibi- vardır. Bireyler mensup olduğu toplumun kültüründen etkilenerek davranışlarına şekil vermektedir (Tezcan, 1987'den aktaran Dinçel, 2006: 62). Bu bağlamda Erikson'a göre ergenlik dönemindeki çatışmaların çözümleri kültürden kültüre değişiklik gösterebileceği gibi bireylerin biricik olduğu inancıyla kişiden kişiye de farklılık göstermektedir. Dolayısıyla ergenlik dönemi stresli ve çatışmalı olabilir ya da olmayabilir (Kulaksızoğlu, 2004: 31-32).

Ergenlik dönemiyle birlikte kimlik kazanımı için bireyin yerine getirmesi gereken görevler vardır. Bunlar; fiziksel değişimlere ve cinsellikle ilişkili duygulara uyum sağlamak, karşı cinsle sevgiye dayalı ilişkiler kurmak, meslek seçmek için hazırlıklarda bulunmak ve dini, siyasi, felsefi görüşler geliştirmektir (Grotevant, 1995'ten aktaran Dinçel, 2006: 61).

Kimlik edinmeye karşı kimlik karmaşası evresinden sonra geç ergenlik döneminde yakınlığa karşı yalıtılmışlık çatışması yaşanmaktadır. Geç ergenlik döneminde bireyin yakın ilişkiler kurabilmesi, psikososyal gelişim açısından önemli dönüm noktasındadır. Erikson'a (1968) göre, romantik ilişkilerde iki bireyin kimlikleri birbirleriyle kaynaşmaktadır. Bununla birlikte yakın ilişkide olan iki birey birlikte bir gelecek ve bir kimlik oluştururken, kendi özgün kimliklerini de korumaya devam etmektedir (Sakarya, 2013: 31).

K. Ergenlik ve Flört Şiddeti

Biyopsikososyal bir değişim ve yetişkinliğe geçiş döneminde olan ergenler, bağımsız olabilmek ve kimliklerini geliştirebilmek için aile dışında ilişkiler kurmaya başlamaktadır. Flört, ergenlik döneminde öne çıkan ve sosyal gelişim açısından önemli bir eylemdir (Bandyopadhyay vd. 2014: 137).

Sosyal faktörler, bağımlılıktan bağımsızlığa geçiş sürecinde olan ergenler için önemlidir. Dolayısıyla bu dönemde gençler akranlarıyla daha fazla zaman geçirmekte ve flört ilişkileri daha yaygın olmaktadır. Ergen, arkadaşları içerisinde kimlik ve onay arayışı içerisinde. Bu dönemde bir flörtün olması baskısı arkadaş çevresinde etkin olarak hissedilmektedir. Flört şiddeti, aile içi şiddetle benzer şekilde, ilişkiler özeli içinde yaşanan ve çoğu zaman gizli kalması tercih edilen bir şiddet türüdür. Bu durumun temel nedeni ergenlerin yakın ilişkiler konusunda deneyimsiz olmalarıdır. Flört şiddeti konusunda benzer deneyimler yaşayan kişilerin varlığı şiddetin normal olduğu düşüncesine neden olabilir. Yine bu dönemde ergenlerin duygularını yönetmek ve sorunlarla ile başa çıkmak için gereken beceriden yoksun olmaları, kendi bağımsızlıklarından ödün vermemek için yetişkinlerden öneri almaktan kaçınmaları sorunların çözümünü zorlaştırmaktadır (Arslan vd. 2008: 12-13).

Kendilik algısı henüz gelişmekte olan ergenlerin flört şiddetine uğramaları yakın ve uzun zamanlı olarak kişide fiziksel izler bırakabileceği gibi psikolojik anlamda da olumsuz etkiler bırakabilmektedir. Bu olumsuz etkilerden bazıları; kendine ve çevresine olan güvensizlik, korku, anksiyete, ümitsizlik, utanç, suçluluk, intihar, hamilelik, uyku ve yeme bozuklukları, madde kullanımı, somatik ve psikosomatik şikâyetlerdir (Arslan vd. 2008: 12-13).

Romantik ilişkilerde bir partnerin güç ve kontrol sağlamak ve bunu sürdürmek amacıyla uyguladığı zorlayıcı ve manipülatif davranış / flört şiddeti, her üç gençten birinde görülen bir sorun olarak yaşanmaktadır (Powers ve Kerman, 2006: 2-3). Araştırmalar, flört ilişkilerinde hem kadınların hem de erkeklerin fiziksel şiddet kullandığını göstermektedir. O'Keefe (2005), Mulford ve Giordano'a (2008) göre, kadınlar erkeklere oranla daha sık flört şiddetini başlatmaktadır. Ancak flört şiddetinin bir sonucu olarak kadınların erkeklere göre cinsel istismar, korku ve ciddi yaralanmalar yaşama olasılıkları daha fazladır (Children's Safety Network, 2012: 3). Ayrıca ergenlik döneminde flört şiddetine maruz kalan bireyler hem mağdur hem de / veya fail olarak yetişkin yıllarında da devam eden flört şiddeti riski altında olabilmektedirler (Powers ve Kerman, 2006: 2-3; Children's Safety Network, 2012: 3).

Yapılan araştırmalar, ergenlik döneminde flört şiddetinin düşünüldüğünden daha yaygın olduğunu, daha erken yaşlarda başladığını ve ciddi gelişimsel sonuçlar doğurabileceğini göstermektedir (Children's Safety Network, 2012: 3). Wekerle ve

Wolfe (1999), ergenlerde flört şiddetinin 15-16 yaşları arasında yaşanmaya başladığını öne sürmektedir. Liz Claiborne Anketi (2008), ilişkisi olan 13-14 yaş grubundaki kişilerin her beşinden biri (%20), kız veya erkek arkadaşı tarafından fiziksel şiddete maruz kalan arkadaşları olduğunu bildirmektedir. İlişkisi olan 11-14 yaş grubundaki kişilerin her beşinden ikisi (%41), sosyal medya ağları ve cep telefonu aracılığıyla sözlü olarak taciz edilen, aşağılanan ve hakarete uğrayan arkadaşları olduğunu belirtmiştir. 11-14 yaşındakilerin üçte birinden fazlası (%36), erkek / kız arkadaşı tarafından baskı gören arkadaşlarını tanıdığını aktarmıştır. Yine 11-14 yaşındakilerin yarısı (%49), kötü / incitici flört ilişkilerinin içerdiği davranışların ne olduğunu ya da uyarıcı işaretleri bilmediklerini bildirmişlerdir. Bu durum, mevcut bilinçlendirici çalışmaların yetersizliğini göstermektedir. Flört şiddetinin farkında olmayan gençler; itme, vurma, kıskançlık ve sözlü tehditleri, sevgi ve ilgi belirtileri ile karıştırabilmektedir (Bandyopadhyay vd. 2014, 137).

Arslan ve arkadaşları (2008), gençler arasında yaşanan flört şiddetinin yaşanma şeklini, nedenlerini ve sonuçlarını diğer şiddet türlerinden farklı olarak değerlendirmişlerdir. Bunun nedeni, ergenlerin yaşamsal değerlerinin yeni oluşuyor olmasından kaynaklı olarak yaşadıkları şiddetin farkında olamaması, partnerine olan sevgilerinden ötürü şiddeti göremiyor olması ve yaşadıkları şiddetle nasıl başa çıkabileceklerinin bilincinde olamamasıdır. Bu nedenle; yapılan çalışmalarda şiddet kavramı içinde flört şiddeti konusuna daha geniş yer verilmesi, çocukları erken yaşlarda bu konuya duyarlı olarak yetiştirmeleri / eğitilmeleri ve bilinçlendirme çalışmaları büyük önem taşımaktadır

Araştırmacılar tarafından, gençlerde flört şiddetinin yaşanmasına neden olan risk faktörleri belirlenmiştir. Bunlar:

- Zayıf iletişim/sosyal beceriler
- Öfkeyi yönetememe
- Geleneksel cinsiyet rollerine inanç
- Flört şiddeti uygulayan arkadaşlarla ilişki
- Aile içi şiddete tanık olmak
- Topluluk şiddetine maruz kalma
- Flört şiddeti kullanımının kabulü
- Alkol ve/veya uyuşturucu kullanımı (Children's Safety Network, 2012).

Bu risk faktörlerinden en önemlisi geleneksel cinsiyet rollerine bağlı olarak var olan toplumsal cinsiyet eşitsizliğidir. Toplumsal cinsiyet kalıp yargıları güç dengesizliklerine ve şiddete yol açmaktadır. Özellikle geleneksel toplumlarda yetişen ergenler, toplumsal cinsiyete ait özellikleri ve rolleri doğduğu andan itibaren öğrenmeye başlamaktadır. Dolayısıyla geleneksel toplumlarda büyüyen ve toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını benimseyen ergenler, flört ilişkilerinde şiddete eğilim gösterebilmekte ve / veya şiddeti kabullenebilmektedir (Aslan vd. 2008).

Yapılan araştırmalarda daha fazla risk grubunda bulunan ergenlerin toplumsal cinsiyet algıları ile flört şiddetine yönelik tutumları arasında yakın ilişki bulunmuştur. Ancak ülkemizde toplumsal cinsiyet temelli flört şiddeti konusunda yapılan çalışmalar sınırlıdır. Dolayısıyla bu çalışma lise öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı ile flört şiddetine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarması açısından önemlidir.

III. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

A. Araştırmanın Modeli

Ergenlerin toplumsal cinsiyet algıları ile flört şiddetine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen bu araştırma, nicel araştırma yöntemi ile yürütülmüştür. Nicel araştırma; bireylerin toplumsal davranışlarını nesnelleştirerek, gözlemlenebilir, ölçülebilir ve sayısal olarak ifade edilebilir bir şekilde ortaya koyan bir araştırma türüdür (Akman, 2014: 10). Nicel veri toplamada, araştırma değişkenlerini ölçebilmek, dökümanlaştırabilmek ve gözlemleyebilmek için bir ölçüm aracı-anket, standart testler ve kontrol listeleri- kullanılmaktadır. Nicel araştırmaların amacı; hipotezleri sınyarak değişkenler arasındaki nedensellik ilişkisini açıklamak ve bulguları genellemeyi mümkün kılmaktır. Çalışmanın örneklem hacmi büyüdükçe sonuçların daha çok sayıda insana genellenebilirliği de bu ölçüde güçlü olmaktadır. Bazı nicel araştırma problemleri, bir değişkenin diğerini nasıl etkilediğini açıklamayı gerektirir. Bu araştırma yöntemi, değişkenler arasındaki ilişkiyi açıklayarak bir veya daha fazla değişkenin bir diğerini etkileyip etkilemediğini ya da ne ölçüde etkilediğini saptamaya yardımcı olmaktadır (Creswell, 2017: 18). Bu tanımlar doğrultusunda lise öğrencilerinin flört şiddeti ve toplumsal cinsiyet ile ilgili tutumlarının nicel araştırma yöntemi ile ele alınması, ergenlerin farkındalıklarının ortaya konulmasına ve flört şiddeti tutumları ile toplumsal cinsiyet algıları arasındaki ilişkinin açıklanmasına olanak sağlamıştır.

B. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın hedef evreni ergenlerden oluşmaktadır. Araştırmanın ulaşılabilir evreni İstanbul ili Esenyurt ilçesinde eğitim gören ve ergenlik döneminde olan lise öğrencileridir. Bu evrenden belirlenen örneklem ise İstanbul ili Esenyurt ilçesinde eğitim gören 150 gönüllü lise öğrencisidir. Örnekleme yöntemi ulaşılabilir örneklemdir.

C. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Nicel araştırma yöntemi ile yürütülen bu araştırmanın verileri, anket çalışması ile toplanmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan anket çalışması, araştırmanın amacına uygun şekilde literatür taraması yapılarak ve tez danışmanının görüşleri alınarak düzenlenmiştir. Anket çalışmasının başında gönüllü öğrencilere anket içeriği, araştırmanın amacı ve elde edilen verilerin nasıl kullanılacağı konusunda bilgilendirici bir onam metni hazırlanarak sunulmuştur. Onam verildikten sonra ankette dört bölümden oluşan sorular ve ifadeler yer almaktadır.

Anket çalışmasının ilk bölümünde sosyo-demografik yapıya ilişkin çoktan seçmeli sorular bulunmaktadır. İkinci bölümünde toplumsal cinsiyet algısına ilişkin dokuz soru bulunmaktadır. Üçüncü bölümünde genel şiddet algısına ilişkin on bir soru bulunmaktadır. Dördüncü bölümünde flört şiddetine ilişkin on soru bulunmaktadır. Toplumsal cinsiyet algısı ve Flört şiddetine yönelik tutum sorularının cevapları için 5'li likert tipi, şiddet algısı sorularının cevapları için 3'lü likert cevap sistemi kullanılmıştır. Puanlama sisteminde yüksek puan olumlu tutuma; düşük puan olumsuz tutuma giden bir yol izlemiştir. Buna göre puanlama şu şekilde olmuştur:

Kesinlikle Katılıyorum	Biraz Katılıyorum	Emin Değilim	Biraz Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1 puan	2 puan	3 puan	4 puan	5 puan
Şiddet		Şiddet değil		Fikrim yok
2 puan		1 puan		0 puan

Toplumsal cinsiyet algısı: 7. ve 9. sorular olumsuz tutumu belirttiği için ters puanlama ile hesaplanmıştır. Flört şiddetine yönelik tutumu: 5. ve 9. sorular olumsuz tutumu belirttiği için ters puanlama ile hesaplanmıştır.

D. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri toplanmadan önce İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'ndan 22.10.2020 tarihli ve 2020/11 sayılı kararla etik kurul onayı alınmıştır. Etik kurul onayından sonra Covid-19 nedeniyle liselerde yüz yüze eğitim olmadığı için anket çalışması Google Forms üzerinden hazırlanarak online ortamda veriler elde edilmiştir. Hazırlanan anket gönüllü öğrencilere sunulmadan önce

10 gönüllü öğrenciyle yapılan pilot çalışma sonucunda soruların ve ifadelerin anlaşılabilirliği test edildikten ve gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra anketin son hali gönüllü öğrencilere gönderilmiştir. 2021-2022 yılı Kasım-Aralık- Ocak aylarında İstanbul ili Esenyurt ilçesinde ikamet eden 150 lise öğrencisine ulaşılarak anket çalışması tamamlanmıştır.

Araştırmada elde edilen veriler IBM SPSS Statistics 26 programına aktarılmıştır ve istatistiksel çözümler gerçekleştirilmiştir. Araştırma verilerinin analizinde; betimleyici istatistikler, ki kare ilişki testi ve t testi kullanılmıştır.

IV. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

A. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Çizelge 1 Örneklem grubunun cinsiyetlerine göre dağılımı

	Sayı (N)	Yüzde (%)
Kadın	80	53,3
Erkek	70	46,7
Toplam	150	100,0

Araştırmaya 80'i (%53,3) kadın, 70'i (%46) erkek olmak üzere toplamda 150 lise öğrencisi katılım sağlamıştır. Yaşları 14-18 arasında değişmektedir.

Çizelge 2 Örneklem gurubunun flört ilişki durumuna göre dağılımı

	Sayı (N)	Yüzde (%)
Flört ilişkim devam ediyor	40	26,7
Flört ilişkim bitti	53	35,3
Flört ilişkim hiç olmadı	57	38,3
Toplam	150	100,0

Katılımcıların 40'ı (%26,7) flört ilişkisinin devam ettiğini, 53'ü (%35,3) flört ilişkisinin bittiğini, 57'si (%38,3) flört ilişkisinin hiç olmadığını belirtmiştir.

Çizelge 3 Örneklem grubunun flört ilişki bitiş nedenine göre dağılımı

	Sayı (N)	Yüzde (%)
Psikolojik şiddet	31	58,4
Fiziksel şiddet	0	0
Ekonomik şiddet	5	9,4
Cinsel şiddet	0	0
Ailesel nedenler	17	32,0
Toplam	53	100

Katılımcıların flört ilişkilerinin bitiş nedenine bakıldığında; 31'i(%58,4) psikolojik şiddet, 5'i(%9,4) ekonomik şiddet, 17'si (%32,0) ailesel nedenler olarak göstermektedir.

Çizelge 4 Örneklem grubunun anne öğrenim durumuna göre dağılımı

	Sayı (N)	Yüzde (%)
Okuryazar değil	8	5,3
İlkokul mezunu	57	38,0
Ortaokul mezunu	44	29,3
Lise mezunu	29	19,3
Üniversite mezunu	12	8,0
Toplam	150	100,0

Katılımcıların annelerinin öğrenim durumlarına bakıldığında 8'inin (%5,3) okuryazar olmadığı, 3'ünün (%2) okuryazar, 57'ünün (%38) ilkokul mezunu, 44'ünün (%29,3) ortaokul, 29'unun (19,3) lise, 12'sinin (%8) üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Çizelge 5 Örneklem grubunun baba öğrenim durumuna göre dağılımı

	Sayı (N)	Yüzde (%)
Okuryazar değil	2	1,3
İlkokul mezunu	57	38,0
Ortaokul mezunu	32	21,3
Lise mezunu	46	30,7
Üniversite mezunu	13	8,7
Toplam	150	100,0

Katılımcıların babalarının öğrenim durumlarına bakıldığında 2'sinin (%1,3) okuryazar olmadığı, 57'sinin (%38) ilkokul mezunu, 32'sinin (%21,3) ortaokul, 46'sının (%30,7) lise, 13'ünün (%8,7) üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Çizelge 6 Örneklem grubunun anne babasının birlikte yaşama durumuna göre dağılımı

	Sayı (N)	Yüzde (%)
Anne-baba birlikte	128	85,3
Anne-baba ayrı	8	5,3
Anne-baba boşanmış	14	9,3
Toplam	150	100,0

Katılımcıların anne babasının birlikte yaşama durumlarına bakıldığında 128'inin (%85,3) anne babasının birlikte yaşadığı, 8'inin (%5,3) anne babasının ayrı yaşadığı, 14'ünün (%9,3) anne babasının boşanmış olduğu görülmüştür.

Çizelge 7 Örneklem grubunun anne babası ile olan ilişki durumuna göre dağılımı

	Sayı (N)	Yüzde (%)
Annemle daha iyi anlaşırım	57	38,0
Babamla daha iyi anlaşırım	11	7,3
Her ikisiyle de iyi anlaşırım	58	38,7
Her ikisiyle de yeterince iyi anlaşmam	24	16,0
Toplam	150	100,0

Katılımcıların anne babası ile olan ilişki durumuna bakıldığında 57'sinin (%38) annesiyle daha iyi anlaştığı, 11'nin (%7,3) babasıyla daha iyi anlaştığı, 58'inin (%38,7) her ikisiyle de iyi anlaştığını, 24'ünün (%16) her ikisiyle de yeterince anlaşamadığı görülmüştür.

Çizelge 8 Örneklem grubunun aile karar alma sürecini değerlendirme durumuna göre dağılımı

	Sayı (N)	Yüzde (%)
Genellikle annemin dediği olur	35	23,3
Genellikle babamın dediği olur	39	26,0
Genellikle aile büyüklerimizin (dede/büyükanne) dediği olur	1	0,7
Tüm aile bireyleri ortak konuşur ve ortak bir karar almaya çalışırız	75	50,0
Toplam	150	100,0

Katılımcıların aile karar alma sürecini değerlendirme durumuna bakıldığında 35'inin (%23,3) genellikle annesinin dediği olduğu, 39'unun genellikle babasının dediği olur, 1'inin (%0,7) genellikle aile büyüklerinin dediği olduğu, 75'inin (%50) tüm aile bireylerinin ortak konuştuğu ve ortak bir karar aldığı görülmüştür.

Çizelge 9 Örneklem grubunun aile içi şiddete tanık olma durumuna göre dağılımı

	Sayı (N)	Yüzde (%)
Evet	51	34,0
Hayır	99	66,0
Toplam	150	100,0

Katılımcıların aile içi şiddete tanık olma durumu incelendiğinde 51'inin (%34) şiddete tanık olduğu, 99'unun (%66) şiddete tanık olmadığı görülmüştür.

Çizelge 10 Örneklem grubunun aile içi şiddete tanık olduğu şiddet türü durumuna göre dağılımı

	Sayı (N)	Yüzde (%)
Psikolojik şiddet	16	31,3
Fiziksel şiddet	29	56,8
Cinsel şiddet	1	1,9
Ekonomik şiddet	5	9,8
Toplam	51	100

Katılımcıların aile içi şiddete tanık olduğu şiddet türü durumuna bakıldığında 16'sının (%31,3) psikolojik şiddete, 29'unun (%56,8) fiziksel şiddete, 1'inin (%9,8) cinsel şiddete, 5'inin (%9,8) ekonomik şiddete tanık olduğu görülmüştür.

Çizelge 11 Örneklem grubunun aile içinde tanık olduğu şiddet kim tarafından kime uygulandığı durumuna göre dağılımı

	Sayı (N)	Yüzde (%)
Baba anneye	32	62,7
Anne babaya	3	5,8
Anne çocuğa	4	7,8
Baba çocuğa	10	19,6
Çocuk anneye	0	0
Çocuk babaya	0	0
Diğer: Kardeş kardeşe	1	1,9
Diğer: Ailede herkes birbirine	1	1,9
Toplam	51	100

Katılımcıların aile içinde tanık olduğu şiddet kim tarafından kime uygulandığı durumuna bakıldığında 32'sinin (%62,7) baba anneye, 3'ünün (%5,8) anne babaya, 4'ünün (%7,8) anne çocuğa, 10'unun (%19,6) baba çocuğa, 1'inin (%1,9) kardeş kardeşe, 1'inin (%1,9) ailede herkes birbirine şiddet uyguladığına tanık olduğu görülmüştür.

Çizelge 12 Örneklem grubunun aile içi şiddete maruz kalma durumuna göre dağılımı

	Sayı (N)	Yüzde (%)
Evet	34	22,7
Hayır	116	77,3
Toplam	150	100,0

Katılımcıların aile içi şiddete maruz kalma durumu incelendiğinde 34'ünün (%22,7) şiddete maruz kaldığı, 116'sının (%77,3) şiddete maruz kalmadığı görülmüştür.

Çizelge 13 Örneklem grubunun hangi aile bireyinin şiddetine maruz kaldığı duruma göre dağılımı

	Sayı (N)	Yüzde (%)
Anne	7	20,5
Baba	22	64,7
Kardeş	1	2,9
Erkek aile büyüğü	1	2,9
Kadın aile büyüğü	1	2,9
Diğer: Hepsisi	2	5,8
Toplam	34	100

Katılımcıların hangi aile bireyinin şiddetine maruz kaldığı duruma bakıldığında 7'sinin (%20,5) annesi, 22'sinin (%64,7) babası, 1'inin (%2,9) kardeşi, 1'nin (%2,9) erkek aile büyüğü, 1'inin (%2,9) kadın aile büyüğü, 2'sinin (%5,8) aile üyelerinin hepsi tarafından şiddete maruz kaldığı görülmüştür.

Çizelge 14 Örneklem grubunun maruz kaldığı şiddet türüne göre dağılımı

	Sayı (N)	Yüzde (%)
Psikolojik Şiddet	8	23,5
Fiziksel Şiddet	26	76,4
Cinsel Şiddet	0	0
Ekonomik Şiddet	0	0
Toplam	34	100

Katılımcıların aile içinden maruz kaldığı şiddet türü incelendiğinde 8'inin (%5,3) psikolojik şiddete, 26'sının (%17,3) fiziksel şiddete maruz kaldığı görülmüştür.

B. Katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Algularına İlişkin Bulgular

Çizelge 15 Örneklem grubunun toplumsal cinsiyet algısı alt bölümleri ve cevap sıklığı

	Kesinlikle Katılıyorum	Biraz Katılıyorum	Emin Değilim	Biraz Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Kadınlar sözel derslerde, erkekler ise sayısal derslerde daha başarılıdır.	10 (%6,7)	13 (%8,7)	24 (%16,0)	5 (%3,3)	98 (%65,3)
2. Kadınlar doğaları gereği daha duygusal ve çekingendir.	32 (%21,3)	44 (%29,3)	21 (%14,0)	23 (%15,3)	29 (%19,3)
3. Erkekler doğaları gereği daha kavgacı oldukları için öfkelerini kontrol etmeleri zordur.	30 (%20,0)	53 (%35,3)	8 (%5,3)	15 (%10,0)	44 (%29,3)
4. Evin temizliği ve çocukların bakımı sadece kadınların sorumluluğundadır.	4 (%2,7)	4 (%2,7)	4 (%2,7)	16 (%10,7)	122 (%81,3)
5. Kadınların ve erkeklerin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.	4 (%2,7)	11 (%7,3)	8 (%5,3)	19 (%12,7)	108 (%72,0)

Çizelge 15 (devamı) Örneklem grubunun toplumsal cinsiyet algısı alt bölümleri ve cevap sıklığı

	Kesinlikle Katılıyorum	Biraz Katılıyorum	Emin Değilim	Biraz Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
6. Erkekler iş hayatında kadınlardan daha başarılıdır.	8 (%5,3)	8 (%5,3)	11 (%7,3)	4 (%2,7)	119 (%79,3)
7. Erkekler duygusaldır.	35 (%23,3)	57 (%38,0)	36 (%24,0)	11 (%7,3)	11 (%7,3)
8. Kadınlar korunmaya muhtaçtır.	26 (%17,3)	22 (%14,7)	6 (%4,0)	13 (%8,7)	83 (%55,3)
9. Erkekler oturmasına kalkmasına dikkat etmelidir.	90 (%60,0)	23 (%15,3)	13 (%8,7)	8 (%5,3)	16 (%10,7)

Toplumsal cinsiyet alt bölümünde yer alan sorulara verilen yanıt sıklıkları incelendiğinde; öğrencilerin yarısından çoğu toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını kabul etmedikleri görülmüştür. Öğrenciler “Kadınlar sözel derslerde, erkekler ise sayısal derslerde daha başarılıdır.” ifadesine %68,6 oranında, “Evin temizliği ve çocukların bakımı sadece kadınların sorumluluğundadır” ifadesine %92 oranında, “Kadınların ve erkeklerin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.” ifadesine %84,7 oranında, “Erkekler iş hayatında kadınlardan daha başarılıdır.” ifadesine %82 oranında, “Kadınlar korunmaya muhtaçtır” ifadesine %64 oranında katılım göstermediklerini belirtmişlerdir. “Erkekler duygusaldır.” ifadesine %61,3 oranında katılım gösterdikleri, %14,6 oranında katılım göstermedikleri, %24 oranında kararsız kaldıkları görülmüştür. “Kadınlar doğaları gereği daha duygusal ve çekingendir.” ifadesine öğrenciler %50,6 oranında katılım gösterdikleri, %34,6 oranında ise katılım göstermedikleri görülmüştür. “Erkekler doğaları gereği daha kavgacı oldukları için öfkelerini kontrol etmeleri zordur.” ifadesine öğrenciler %55,3 oranında katılım gösterdikleri, %39,3 oranında katılım göstermedikleri görülmüştür. “Erkekler oturmasına kalkmasına dikkat etmelidir.” ifadesine öğrenciler %75,3 oranında katılım gösterdiklerini belirtmişlerdir.

Çizelge 16 Örneklem grubunun toplumsal cinsiyet algı puanlarının cinsiyete göre T-testi sonuçları

	Sayı (N)	Ortalama (X)	Standart Sapma	T	SD	P
Toplumsal Cinsiyet Algısı	Kadın	80	4,11	,54	5,246	148 ,001
	Erkek	70	3,59	,65		

Öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($t[148]=5,246$; $p<0,05$). Kadın öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları ($x=4,11$), erkek öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarından ($x=3,59$) daha olumludur.

Çizelge 17 Örnekleme grubunun toplumsal cinsiyet ifadelerine katılım açısından cinsiyetler arasındaki farka ilişkin tablo (T Testi)

		Sayı	Ortalama	Standart Sapma	T	Sig
Soru 1	Kadın	80	4,40	1,197	2,800	<u>,006</u>
	Erkek	70	3,80	1,400		
Soru 2	Kadın	80	3,06	1,545	2,127	<u>,035</u>
	Erkek	70	2,57	1,281		
Soru 3	Kadın	80	3,15	1,543	1,831	,069
	Erkek	70	2,69	1,556		
Soru 4	Kadın	80	4,83	,725	2,568	<u>,011</u>
	Erkek	70	4,46	,988		
Soru 5	Kadın	80	4,70	,786	3,228	<u>,002</u>
	Erkek	70	4,14	1,243		
Soru 6	Kadın	80	4,79	,807	3,924	<u>,001</u>
	Erkek	70	4,07	1,386		
Soru 7	Kadın	80	3,53	1,102	-1,171	,244
	Erkek	70	3,74	1,176		
Soru 8	Kadın	80	4,29	1,333	5,088	<u>,001</u>
	Erkek	70	3,03	1,694		
Soru 9	Kadın	80	4,26	1,290	1,696	,092
	Erkek	70	3,89	1,430		

Toplumsal cinsiyet ifadelerine verilen yanıtlar açısından cinsiyetler arasında bir fark olup olmadığına bakıldığında; 1. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin verdiği yanıtların ortalaması arasında anlamlı fark vardır. 1. Soru “Kadınlar sözel derslerde, erkekler ise sayısal derslerde daha başarılıdır.” ifadesine kadın öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha çok katılım göstermemektedir. 2. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin verdiği yanıtların ortalaması arasında anlamlı fark vardır. 2. Soru “Kadınlar doğaları gereği daha duygusal ve çekingendir.” ifadesine kadın öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha çok katılım göstermemektedir. 3. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmamıştır. 4. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin verdiği yanıtların ortalaması arasında anlamlı fark vardır. 4. Soru “Evin temizliği ve çocukların bakımı sadece kadınların sorumluluğundadır.” ifadesine kadın öğrenciler erkek öğrencilere göre daha çok katılım göstermemektedir. 5. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin verdiği yanıtların ortalaması arasında anlamlı fark vardır. 5. Soru “Kadınların ve erkeklerin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.” ifadesine kadın öğrenciler erkek öğrencilere göre daha çok katılım göstermemektedir. 6. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin verdiği yanıtların ortalaması arasında anlamlı fark vardır. 6. Soru “Erkekler iş hayatında kadınlardan daha başarılıdır” ifadesine kadın öğrenciler erkek öğrencilere göre daha çok katılım göstermemektedir. 7. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin arasında anlamlı fark yoktur. 8. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin verdiği yanıtların ortalaması arasında anlamlı fark vardır. 8. soru “kadınlar korunmaya

muhtaçtır” ifadesine kadın öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha fazla katılım göstermemektedir. 9. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin arasında anlamlı fark yoktur.

C. Katılımcıların Şiddet Algılarına İlişkin Bulgular

Çizelge 18 Örneklem grubunun şiddet algısı alt bölümleri ve cevap sıklığı

	Şiddet	Şiddet değil	Fikrim yok
1. Tokat atmak	144 (%96,0)	4 (%2,7)	2 (%1,3)
2. Hakaret etmek	130 (%86,7)	11 (%7,3)	9 (%6,0)
3. Gizli ses / görüntü kaydını almak ve paylaşmak	125 (%83,3)	13 (%8,7)	12 (%8,0)
4. Tehdit etmek	137 (%91,3)	9 (%6,0)	4 (%2,7)
5. Özel eşyaları (telefon, bilgisayar, günlük vb.) karıştırmak	86 (%57,3)	35 (%23,3)	29 (%19,3)
6. Aşırı kıskançlık / sahiplenme	68 (%45,3)	51 (%34,0)	31 (%20,7)
7. Takip etmek / izlemek	110 (%73,3)	27 (%18,0)	13 (%8,7)
8. Alay etmek	95 (%63,3)	25 (%16,7)	30 (%20,0)
9. Israrla mesaj atmak	109 (%72,7)	29 (%19,3)	12 (%8,0)
10. Aşağılamak	131 (%87,3)	11 (%7,3)	8 (%5,3)
11. Cinsel ilişki yaşamak için ısrarcı olmak	131 (%87,3)	8 (%5,3)	11 (%7,3)

Genel şiddet algısı alt bölümlerinde yer alan ifadelere verilen yanıt sıklıkları incelendiğinde; öğrencilerin büyük çoğunluğu, genel şiddet ile ilgili ifadeleri şiddet olarak tanımladıkları görülmüştür. Öğrenciler “Tokat atmak” eylemini %96 oranında, “Hakaret etmek” eylemini %86,7 oranında, “Gizli ses/görüntü kaydını almak ve paylaşmak” eylemini %83,3 oranında, “Tehdit etmek” eylemini %91,3 oranında, “Aşağılamak” eylemini %87,3 oranında, “Cinsel ilişki yaşamak için ısrarcı olmak” eylemini %87,3 oranında şiddet olarak tanımlamıştır. “Özel eşyaları (telefon, bilgisayar, günlük vb.) karıştırmak” ifadesine öğrenciler %57,3 oranında şiddet, %23,3 oranında şiddet değil, %19,3 oranında fikrim yok olarak cevap vermiştir. “Aşırı kıskançlık ve sahiplenme” ifadesine öğrenciler %45,3 oranında şiddet, %34 oranında şiddet değil, %20 oranında fikrim yok olarak yanıt vermiştir. “Takip etmek ve izlemek” eylemini öğrenciler %73,3 oranında şiddet, %18 oranında şiddet değil olarak tanımlamıştır. “Alay etmek” ifadesine öğrenciler %63,3 oranında şiddet, %16,7 oranında şiddet değil, %20 oranında fikrim yok olarak yanıt vermiştir. “Israrla mesaj

atmak” eylemini öğrenciler %72,7 oranında şiddet, %19,3 oranında şiddet değil olarak tanımlamıştır.

Çizelge 19 Örneklem grubunun şiddet algısının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin tablo (Ki Kare Testi)

		Kadın	Erkek	Toplam	DF	Sig
1. Tokat atmak	Şiddet	79	65	144		
	Şiddet değil	1	3	4	2	,156
	Fikrim yok	0	2	2		
	Toplam	80	70	150		
2. Hakaret etmek	Şiddet	74	56	130		
	Şiddet değil	2	9	11	2	<u>,040</u>
	Fikrim yok	4	5	9		
	Toplam	80	70	150		
3. Gizli ses / görüntü kaydı almak ve paylaşmak	Şiddet	74	51	125		
	Şiddet değil	3	10	13	2	<u>,006</u>
	Fikrim yok	3	9	12		
	Toplam	80	70	150		
4. Tehdit etmek	Şiddet	74	63	137		
	Şiddet değil	4	5	9	2	,848
	Fikrim yok	2	2	4		
	Toplam	80	70	150		
5. Özel eşyalarını (telefon, bilgisayar, günlük vb.) karıştırmak	Şiddet	52	34	87		
	Şiddet değil	14	21	35	2	,103
	Fikrim yok	14	15	29		
	Toplam	80	70	150		
6. Aşırı kıskançlık / sahiplenme	Şiddet	48	20	68		
	Şiddet değil	19	32	51	2	<u>,001</u>
	Fikrim yok	13	18	31		
	Toplam	80	70	150		
7. Takip etmek / izlemek	Şiddet	67	43	110		
	Şiddet değil	10	17	27	2	<u>,006</u>
	Fikrim yok	3	10	13		
	Toplam	80	70	150		
8. Alay etmek	Şiddet	58	37	95		
	Şiddet değil	9	16	25	2	<u>,039</u>
	Fikrim yok	13	17	30		
	Toplam	80	70	150		
9. Israrla mesaj atmak	Şiddet	69	40	109		
	Şiddet değil	7	22	29	2	<u>,001</u>
	Fikrim yok	4	8	12		
	Toplam	80	70	150		
10. Aşağılamak	Şiddet	74	57	131		
	Şiddet değil	3	8	11	2	,110
	Fikrim yok	3	5	8		
	Toplam	80	70	150		
11. Cinsel ilişki yaşamak için ısrarcı olmak	Şiddet	76	55	131		
	Şiddet değil	1	7	8	2	<u>,009</u>
	Fikrim yok	3	8	11		
	Toplam	80	70	150		

Öğrencilerin genel şiddet algısının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğine bakıldığında; 1. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin verdiği yanıtlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmamıştır. 2. Soruda kadın ve erkek

öğrencilerin verdiği yanıtlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmıştır. 2. Soru “Hakaret etmek” eylemini 80 kadın öğrenciden 74’ü, 70 erkek öğrenciden 56’sı şiddet olarak görmekte-dirler. 3. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin verdiği yanıtlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmıştır. 3. Soru “Gizli ses/görüntü kaydı almak ve paylaşmak” eylemini 80 kadın öğrenciden 74’ü, 70 erkek öğrenciden 51’i şiddet olarak görmekte-dir. 4. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin verdiği yanıtlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmamıştır. 5. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin verdiği yanıtlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmamıştır. 6. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin verdiği yanıtlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmıştır. 6. Soru “Aşırı kıskançlık / Sahiplenme” ifadesini 80 kadın öğrenciden 48’i şiddet, 19’u şiddet değil; 70 erkek öğrenciden 20’si şiddet, 32’si şiddet değil olarak belirtmiştir. 7. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin verdiği yanıtlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmıştır. 7 soru “Takip etmek/izlemek” eylemini 80 kadın öğrenciden 67’si şiddet, 10’u şiddet değil; 70 erkek öğrenciden 43’ü şiddet, 17’si şiddet değil olarak tanımlamıştır. 8. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin verdiği yanıtlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmıştır. 8. Soru “Alay etmek” eylemini 80 kadın öğrenciden 58’i şiddet, 9’u şiddet değil; 70 erkek öğrenciden 37’si şiddet, 16’sı şiddet değil olarak belirtmiştir. 9. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin verdiği yanıtlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmıştır. 9. Soru “Israrla mesaj atmak” eylemini 80 kadın öğrenciden 69’u şiddet, 7’si şiddet değil; 70 erkek öğrenciden 40’ı şiddet, 22’si şiddet değil olarak belirtmiştir. 10. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin verdiği yanıtlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmamıştır. 11. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin verdiği yanıtlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmıştır. 11. Soru “Cinsel ilişki yaşamak için ısrarcı olmak” eylemine 80 kadın öğrenciden 76’sı şiddet; 70 erkek öğrenciden 55’i şiddet, 7’si şiddet değil, 8’i fikrim yok olarak yanıt vermiştir.

D. Katılımcıların Flört Şiddeti Tutumuna İlişkin Bulgular

Çizelge 20 Örneklem grubunun flört şiddeti alt bölümleri ve cevap sıklığı

	Kesinlikle Katılıyorum	Biraz Katılıyorum	Emin Değilim	Biraz Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Erkekler bazen flört ettikleri kız tarafından dayak atılmasını hak ederler.	8 (%5,3)	15 (%10,0)	14 (%9,3)	10 (%6,7)	103 (%68,7)
2. <u>Aşırı</u> kıskançlık ve sahiplenme sevgi göstergesidir.	14 (%9,3)	25 (%16,7)	17 (%11,3)	23 (%15,3)	71 (%47,3)
3. Kızlar bazen flört ettikleri erkek tarafından dayak atılmasını hak ederler.	4 (%2,7)	4 (%2,7)	3 (%2,0)	6 (%4,0)	133 (%88,7)
4. Eğer bir kadın fiziksel yakınlaşmayı reddediyorsa aslında nazlanıyordur.	3 (%2,0)	2 (%1,3)	24 (%16,0)	9 (%6,0)	112 (%74,7)
5. Bir ilişki içinde hesabı ödeyen her zaman erkek olmak zorunda değildir.	106 (%70,7)	20 (%13,3)	4 (%2,7)	2 (%1,3)	18 (%12,0)
6. Kız / erkek arkadaşının kendi arkadaşlarıyla ne kadar zaman geçireceğine karışabilir.	10 (%6,7)	15 (%10,0)	15 (%10,0)	23 (%15,3)	87 (%58,0)
7. Bir ilişkinin iyi gitmesi için kişiler bazen istemedikleri davranışlara da evet demelidir.	13 (%8,7)	21 (%14,0)	20 (%13,3)	12 (%8,0)	84 (%56,0)
8. Eğer kız/erkek arkadaşın seni <u>sürekli</u> kontrol ediyorsa (örneğin nerede olduğunu, ne yaptığını soruyorsa) bu seni önemsedığı içindir.	33 (%22,0)	40 (%26,7)	24 (%16,0)	22 (%14,7)	31 (%20,7)
9. Bir ilişki içinde eğer kişi şiddet görüyorsa kolaylıkla o ilişkiyi bitirebilir.	115 (%76,7)	10 (%6,7)	9 (%6,0)	6 (%4,0)	10 (%6,7)
10. Şüphelendiğin bir durum varsa, kız / erkek arkadaşının cep telefonunu kontrol etmende bir yanlılık yoktur.	28 (%18,7)	24 (%16,0)	31 (%20,7)	17 (%11,3)	50 (%33,3)

Flört şiddeti alt bölümünde yer alan ifadelere verilen yanıt sıklıkları incelendiğinde; öğrencilerin yarısından fazlası flört şiddetine yönelik davranışları kabul etmedikleri görülmüştür. Öğrenciler “Erkekler bazen flört ettikleri kız tarafından dayak atılmasını hak ederler.” ifadesine %75,4 oranında, “Kızlar bazen flört ettikleri erkek tarafından dayak atılmasını hak ederler” ifadesine %92,7 oranında, “Eğer bir kadın fiziksel yakınlaşmayı reddediyorsa aslında nazlanıyordur.” ifadesine %80,7 oranında, “Kız / erkek arkadaşının kendi arkadaşlarıyla ne kadar zaman geçireceğine karışabilir.” ifadesine %73,3 oranında katılım göstermediklerini belirtmişlerdir. “Aşırı kıskançlık sevgi göstergesidir” ifadesine öğrencilerin %62,6 oranında katılmadıkları, %26 oranında katıldıkları, %11,3 oranında kararsız kaldıkları görülmüştür. “Bir ilişki içinde hesabı her zaman erkek ödemek zorunda değildir” ifadesine öğrenciler %84 oranında katıldıklarını, %13,3 oranında katılmadıklarını belirtmiştir. “Bir ilişkinin iyi gitmesi için bazen kişiler istemedikleri davranışlara da evet demelidir” ifadesine öğrenciler %64 oranında katılmadıkları, %22,7

oranında katıldıkları, %13,3 oranında kararsız kaldıkları görülmüştür. “Eğer kız / erkek arkadaşın seni sürekli kontrol ediyorsa bu seni önemseydiği içindir” ifadesine öğrenciler %48,7 oranında katıldıklarını, %34,4 oranında katılmadıklarını belirtmiştir. “Bir ilişki içinde eğer kişi şiddet görüyorsa o ilişkiyi kolaylıkla bitirebilir” ifadesine öğrenciler 83,4 oranında katıldıkları, %10,7 oranında katılmadıkları, %6 oranında kararsız kaldıkları görülmüştür. “Şüphelendiğin bir durum varsa, kız / erkek arkadaşının cep telefonunu kontrol etmede bir yanlışlık yoktur” ifadesine öğrenciler %34,7 oranında katıldıklarını, %44,6 oranında katılmadıklarını, %20,7 oranında kararsız kaldıklarını belirtmiştir.

Çizelge 21 Örneklem grubunun flört şiddetine yönelik tutum puanlarının cinsiyete göre t-testi sonuçları

		Sayı (N)	Ortalama (X)	Standart Sapma	T	SD	P
Flört şiddetine yönelik tutumu	Kadın	80	4,26	,59	5,103	130,36	,001
	Erkek	70	3,69	,75			

Çizelge 21 incelendiğinde, öğrencilerin flört şiddetine yönelik tutumları cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($t[130,36]= 5,103; p<0,05$). Kadın öğrencilerin flört şiddetine yönelik tutumları ($x=4,11$), erkek öğrencilerin flört şiddetine yönelik tutumlarından ($x=3,59$) daha olumludur

Çizelge 22 Örneklem grubunun flört şiddeti ifadelerine katılım açısından cinsiyetler arasındaki farka ilişkin tablo (T Testi)

		Sayı	Ortalama	S. sapma	T	Sig
Soru 1	Kadın	80	4,46	1,102	2,359	<u>,020</u>
	Erkek	70	3,97	1,404		
Soru 2	Kadın	80	4,05	1,292	2,815	<u>,006</u>
	Erkek	70	3,40	1,507		
Soru 3	Kadın	80	4,90	,493	2,507	<u>,014</u>
	Erkek	70	4,54	1,099		
Soru 4	Kadın	80	4,79	,669	4,192	<u>,001</u>
	Erkek	70	4,17	1,103		
Soru 5	Kadın	80	4,40	1,259	1,43	,298
	Erkek	70	4,17	1,424		
Soru 6	Kadın	80	4,46	1,055	4,053	<u>,001</u>
	Erkek	70	3,64	1,415		
Soru 7	Kadın	80	4,44	1,123	5,537	<u>,001</u>
	Erkek	70	3,26	1,481		
Soru 8	Kadın	80	3,34	1,396	4,654	<u>,001</u>
	Erkek	70	2,30	1,323		
Soru 9	Kadın	80	4,44	1,101	,119	,906
	Erkek	70	4,41	1,291		
Soru 10	Kadın	80	3,40	1,506	1,325	,187
	Erkek	70	3,07	1,526		

Flört şiddeti ifadelerine verilen yanıtlar açısından cinsiyetler arasında bir fark olup olmadığına bakıldığında; 1. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin verdiği yanıtların ortalaması arasında anlamlı fark vardır. 1. Soru “Erkekler bazen flört ettikleri kız tarafından dayak atılmasını hak ederler.” ifadesine kadın öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha çok flört şiddetine karşı çıkmışlardır. 2. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin verdiği yanıtların ortalaması arasında anlamlı fark vardır. 2. Soru “Aşırı kıskançlık ve sahiplenme sevgi göstergesidir.” ifadesine kadın öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha çok flört şiddetine karşı çıkmışlardır. 3. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin verdiği yanıtların ortalaması arasında anlamlı fark vardır. 3. Soru “Kızlar bazen flört ettikleri erkek tarafından dayak atılmasını hak ederler” ifadesine kadın öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha çok flört şiddetine karşı çıkmışlardır. 4. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin verdiği yanıtların ortalaması arasında anlamlı fark vardır. 4. Soru “Eğer bir kadın fiziksel yaklaşmayı reddediyorsa aslında nazlanıyordur” ifadesine kadın öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha çok flört şiddetine karşı çıkmışlardır. 5. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmamıştır. 6. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin verdiği yanıtların ortalaması arasında anlamlı fark vardır. 6. Soru “Kız/erkek arkadaşının kendi arkadaşlarıyla ne kadar zaman geçireceğine karışabilir” ifadesine kadın öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha çok flört şiddetine karşı çıkmışlardır. 7. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin verdiği yanıtların ortalaması arasında anlamlı fark vardır. 7. Soru “Bir ilişkinin iyi gitmesi için bazen kişiler istemedikleri davranışlara da evet demelidir” ifadesine kadın öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha çok karşı çıkmışlardır. 8. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin verdiği yanıtların ortalaması arasında anlamlı fark vardır. 8. Soru “Eğer kız/erkek arkadaşın seni sürekli kontrol ediyorsa bu seni önemseydiği içindir” ifadesine kadın öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha çok karşı çıkmışlardır. 9. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmamıştır. 10. Soruda kadın ve erkek öğrencilerin arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmamıştır.

V. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

A. Tartışma

Bu bölümde, lise öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları ile flört şiddetine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği bu araştırmadan elde edilen bulgular araştırmanın amaçları kapsamında tartışılmış ve ilgili literatür çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Araştırma bulgularında öğrencilerin %26,7'sinin flört ilişkisinin devam ettiği, %35,3'ünün flört ilişkisinin bittiği, %38,3'nün ise flört ilişkisinin hiç olmadığı görülmüştür. Öğrencilerin flört ilişkilerinin %58,4 oranında psikolojik şiddet, %32 oranında ailesel nedenlerden dolayı bitmiş olduğu görülmüştür. Özbay ve Öztürk'e göre, kişilerarası yakın ilişkilerde cinsel tutum ve davranışlarının deneyimlenmesi, gencin cinsel gelişim süreci için önemli bir yer tutmaktadır. Ayrıca flört etmek, gencin toplumsal cinsiyet rollerinin öğrenilmesinde ve hayata geçirilmesinde de önemli bir etkidir (Özbay ve Öztürk, 1992: 42-43). Ancak bu dönemde ebeveynler duydukları birtakım endişeler (seks, evden ayrılma ve bulaşıcı hastalıkları kapma gibi) nedeniyle, çocuklarının yakın ilişkiler kurmasına karşı gelerek baskıcı tutumlar sergileyebilmektedirler. Anne ve babaların bu tutumu, gençlerin endişeli ve gerilimli bir hayat sürdürmelerine neden olabilmektedir (Kulaksızoğlu, 2004: 24). Türkiye'de yapılan çalışmalar sonucunda, gençlerin %85'inin karşı cinsle flört etmek istemelerine karşın, ailelerin %72'sinin bu tür bir ilişkiye engel oldukları görülmüştür (Özbay ve Öztürk, 1992: 44). Bununla birlikte araştırma bulgularında özellikle erkek öğrencilerin %9,4'ünün flört ilişkilerinin ekonomik nedenlerden dolayı bitmiş olması dikkat çekicidir. Bu bağlamda erkeklerin ekonomik şiddete maruz kalmış olması, toplumsal tarafından erkeğe yüklenen geleneksel rollerle ilişkili olduğu söylenebilir. Burn'a (1996) göre, toplum tarafından erkeğe birtakım özellikler ve roller yüklenir ve erkeğin de bu özelliklere uygun davranışlar sergilemesi beklenir. Buna bağlı olarak erkekler evin geçimini sağlamak, para kazanmak ve romantik ilişkilerde hesabı ödemek gibi kalıp yargıları sadece kendi sorumluluğunda olduğunu hissetmektedir. Bunları

gerçekleştiremediği zaman kendisine olan saygısı azalmakta ve kötü hissetmektedir (Dökmen, 2010: 220).

Araştırma bulgularında öğrencilerin ebeveyn eğitim düzeylerine bakıldığında; annelerinin %72,6 oranında ortaokul mezunu ve altı, % 27 oranında lise mezunu ve üzeri eğitim düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Babalarının ise %60,6 oranında ortaokul mezunu ve altı, %39,4 oranında lise mezunu ve üzeri eğitim düzeyinde oldukları bulunmuştur. Bununla birlikte araştırma bulgularında öğrencilerin aile karar alma süreçleri değerlendirildiğinde; öğrencilerin %50'sinin ailede genellikle annesinin ya da babasının söz sahibi olduğunu (otoriter aile yapısı), diğer % 50'sinin ise tüm aile bireylerinin genellikle ortak karar almaya (eşitlikçi aile yapısı) çalıştıklarını aktarmıştır. Özyürek (2004) yaptığı araştırmada, anne babaların eğitim düzeyi düşük olanların eğitim düzeyi yüksek olanlara göre çocuklarına karşı daha koruyucu ve sert disiplin tutumu sergilediklerini ortaya koymuştur. Ebeveynlerin çocukluk döneminde kendi anne ve babalarıyla sağlıklı ilişkiler kuramamaları çocuklarına karşı olumsuz ebeveynlik tutumları sergilemelerine etki etmektedir (Yavuzer, 2013: 16).

Araştırma bulgularında öğrencilerin anne ve babasının birliktelik durumuna bakıldığında, %85,3 'ünün aile bütünlüğünün devam ettiği görülmüştür. Bununla birlikte öğrencilerin ebeveynleriyle olan ilişki durumuna bakıldığında; öğrencilerin %38'inin anneye, %7,3'ünün babayla, %38,7'sinin her ikisiyle de iyi anlaşabildikleri, %16'sının her ikisiyle de yeterince iyi anlaşamadıkları görülmüştür. Karataş ve diğerlerinin (2016) araştırmasında ergenlerin, anneleriyle ilişkilerinin iyi olmasında onlarla birçok konuda paylaşımda bulunabilmelerinin, babalarıyla olan ilişkilerinin iyi olmamasında ise babanın daha katı ve soğuk olmasının etkili olduğu görülmüştür. Friesen ve diğerleri (2013) yaptıkları araştırmada ebeveyn-çocuk arasında kurulan yakın ilişkinin çocukların sağlıklı ilişkiler kurmalarını geliştirdiğini ve hem sosyal çevreleriyle hem de kendi çocuklarıyla kurdukları ilişkilerde daha az sorun yaşadıklarını tespit etmişlerdir.

Araştırma bulgularında öğrencilerin %34'ünün aile içi şiddete tanık olduğu, %22'sinin ise aile içi şiddete maruz kaldığı görülmüştür. Bununla birlikte öğrencilerin %62,7'sinin babanın anneye, %19,6'sının babanın çocuğa uyguladığı şiddete tanıklık ettiği görülmüştür. Öğrenciler aile içi şiddette %56,8 oranında fiziksel şiddete, %31,3 oranında psikolojik şiddete tanıklık etmiştir. Öğrenciler %64,7 oranında babanın, %20,5 oranında annenin şiddetine maruz kaldığı görülmüştür. Öğrencilerin

%76,4'ünün fiziksel şiddete, %23,5'inin psikolojik şiddete maruz kaldığı görülmüştür. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu (1995) tarafından yapılan araştırmada ailelerin %34'ünde fiziksel şiddet, %53'ünde ise psikolojik şiddet olduğu ortaya konulmuştur. Psikolojik şiddetin tehlikesi fiziksel şiddete oranla meşrulaştırılmasının daha yüksek olmasında saklıdır ve psikolojik şiddet, fiziksel şiddet gibi görünürde iz bırakmasa da ruhsal sağlık üzerinde fiziksel şiddetten daha kalıcı izler bırakabilir (Şener, 2011: 13'ten aktaran Baygal, 2018: 184).

Öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları ile flört şiddetine yönelik tutumları arasında verilen cevapların paralellik gösterdiği görülmektedir. Daha detaylı olarak öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarına bakıldığında (çizelge 15); öğrencilerin sayısal / sözel beceriler ve meslek alanındaki geleneksel kalıp yargı ifadelerini çoğunlukla kabul etmedikleri görülmüştür. Ancak öğrencilerin neredeyse yarısı toplum tarafından kadına ve erkeğe atfedilen içsel özellikleri (duygusal, kavgacı vb.) doğru kabul ettikleri görülmüştür. Ev içi faaliyetlere ilişkin geleneksel kalıp yargı ifadesine öğrencilerin %81,3'ünün kesinlikle katılmadıkları görülmüştür. Toplumsal cinsiyet rollerinin flört şiddetinin nedenlerinden biri olarak düşünüldüğünde öğrencilerin çoğu bu konudaki tutumlarının eşitlikçi olması ilerde kendi ilişkilerinde cinsiyet eşitliğine dayalı daha sağlıklı ilişkiler kurabileceklerini düşündürmektedir. Nitekim Arslan ve arkadaşları (2008), ataerkil toplumlarda erkek üst konuma getirilerek her zaman evin geçimini sağlayan, güçlü, iktidar sahibi olduğu düşüncesi, kadının ise erkeğe göre ikinci konumda yer alması, özel alanda kalması, ev içi işlerden sorumlu ve erkeğe bağımlı kılınması ilişkilerde eşitsizliğe başka bir ifadeyle şiddete neden olduğunu ortaya koymuştur.

Toplumsal cinsiyete yönelik algılarda genel olarak bir farkındalık var olduğu görülüyor olsa da; erkek öğrencilerin toplumsal cinsiyet ile ilgili neredeyse tüm sorularda kadın öğrencilerden daha yüksek oranda geleneksel yaklaşıma yakın olduğu görülmektedir (çizelge 16). Cinsiyetle Mücadele Derneği'ne (2017: 60) göre toplumsal cinsiyetle ilgili çalışmalar kadın odaklıdır ve toplumsal cinsiyet meselesi yalnızca kadınları ilgilendiren bir konu gibi görünür ancak araştırma sonuçlarına göre erkek öğrencilerin beklenildiği gibi geleneksel cinsiyet algısına daha fazla sahip olması, bu konular üzerine özellikle erkeklerin hedef alınması gerektiğini göstermektedir.

Araştırma bulgularında öğrencilerin şiddeti nasıl tanımladıklarına bakıldığında; tokat atmak, hakaret etmek, tehdit etmek, aşağılamak ve cinsel ilişkiyi yaşamak için ısrar etme davranışları yüksek düzeyde şiddet olarak tanımlamıştır. Ancak partnerinin özel eşyalarını (telefon, bilgisayar, günlük vb.) karıştırmak, aşırı kıskançlık ve sahiplenme, takip etmek ve izlemek, alay etmek, ısrarla mesaj atmak gibi eylemler düşük düzeyde şiddet olarak tanımlanmıştır. Şiddet kapsamında değerlendirilen bu kavramlar konusunda öğrencilerin farkındalık düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür. Bu kavramlar konusunda doğru alguların oluşturulması gerektiği, aksi halde öğrencilerin şiddet durumlarını normalleştirmesine buna bağlı olarak şiddete maruz kalma ve uygulamalarında süreklilik olmasına neden olabilmektedir (Aslan vd. 2008: 44). Bununla birlikte istatistiksel olarak çıkan sonuçlara göre, erkek öğrencilerin bu davranışları kadın öğrencilere oranla daha az şiddet olarak tanımladıkları bulunmuştur.

Araştırma bulgularında öğrencilerin flört şiddeti tutumlarına bakıldığında; çoğunlukla öğrencilerin flört şiddetine yönelik tutumları kabul etmedikleri ve konuyla ilgili olarak bilgi sahibi olduğu görülmektedir. Ancak öğrencilerin %26'sı aşırı kıskançlık eylemini sevgi göstergesi olarak görmektedir. Hem kadın hem erkek tarafından kabul edilebilir görülen bu ifadeye, erkek öğrenciler tarafından daha çok benimsenmektedir. Konu ile ilgili Süneci ve arkadaşlarının (2016) araştırmalarında benzerlikler bulunmuştur. Söz konusu araştırmada kıskançlık eylemi kadınların %59,6'sı, erkeklerin %70,4'ü tarafından şiddet olarak görülmemektedir.

Kıskançlık davranışı beraberinde kısıtlama ve kişisel alana müdahale eylemini de getirdiği düşüncesiyle öğrencilere sorulan “Şüphelendiğin bir durum varsa, kız / erkek arkadaşının cep telefonunu kontrol etmede bir yanlışlık yoktur” ya da “Eğer kız / erkek arkadaşın seni sürekli kontrol ediyorsa (örneğin; nerde olduğunu, kimle ne yaptığını soruyorsa) bu seni önemseydiği içindir” ifadesine öğrencilerin hemen yarısına yakınının bu tür ilişkideki sınır ihlalleri konusunda kabul edilebilir bir tutum gösterdiği görülmüştür. Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği'nin (2017) araştırma raporu bulguları ile benzerlikler görülmüştür. Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği (2017), partner kısıtlayıcı davranışlarında sevgi ve kıskançlığını öne sürerek partnerinin nerede, kiminle ne yaptığını kontrol etmeye, giyimine, davranışlarına müdahale etmeye çalışmasını psikolojik şiddet olarak tanımlamaktadır.

B. Sonuç ve Öneriler

İstanbul ili Esenyurt ilçesinde eğitim gören 150 lise öğrencisi ile yapılan bu araştırmada öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları ile flört şiddetine yönelik tutumları incelenmiştir. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları ile flört şiddetine yönelik tutumları arasında verilen cevapların paralellik gösterdiği görülmüştür. Öğrencilerin çoğunun toplumsal cinsiyet, genel şiddet ve flört şiddeti konusunda farkındalıkları olsa da erkek öğrencilerin toplumsal cinsiyet ile ilgili neredeyse tüm sorularda kadın öğrencilerden daha yüksek oranda geleneksel yaklaşıma yakın olduğu görülmüştür. Bununla birlikte flört şiddeti ya da şiddet olarak değerlendirilen davranışlara karşı erkek öğrencilerin, kadın öğrencilere oranla daha az şiddet olarak tanımladıkları bulunmuştur.

Bu sonuçlar doğrultusunda ergenler arasında görülen flört şiddetinin yetişkinlik yıllarında yaşanan şiddetin önlenmesi konusunda araştırmacı tarafından bazı öneriler sunulmuştur. Bunlar:

- Erkek öğrencilerin beklenildiği gibi daha fazla geleneksel kalıp yargılara sahip olduğu ve dolayısıyla flört şiddetine neden olan toplumsal cinsiyet konuları üzerinde özellikle erkekler hedef alınarak okullarda bilinçlendirici eğitimlere yer verilebilir.
- Şiddet kavramları bireylerin kendi algılarına göre değişkenlik göstermektedir. Bir davranış bir kişi tarafından şiddet olarak algılanırken, bir diğer kişi tarafında ise şiddet olarak algılanmamaktadır. Örneğin kıskançlık ve sahiplenmenin sevgi göstergesi olarak algılanması ya da sosyal medya ve iletişim kanallarını kullanarak sürekli kontrol etmenin önemsenme göstergesi olarak düşünmek yanlış bir olgu olduğu düşünülmektedir. Bu noktada kalıp yargıları aşabilmek ve özel hayatın gizliliği olmak üzere kişisel ve sosyal hakların farkında olmak, tehdit edilme halinde başvurabilecek yasal mekanizmaların bilgisine sahip olmak önem teşkil etmektedir. Bu bağlamda yasal mekanizmaların yararlanıcısı olabilmek adına danışma merkezleri, sivil toplum örgütleri ve okul sosyal hizmeti gibi kanallarla bireysel veya örgütlü olarak psikososyal destek sağlanabilir.
- İlişkilerde kendi isteklerinin, inançlarının, beğenilerinin farkında olmak ve bunları ifade edebilmek, suçlu hissetmeden hayır diyebilmek, çatışmaları,

fikir ayrılıklarını ifade ederken kendini güvende hissetmek, kendine vakit ayırmak, arkadaşlarından, hayallerinden, hobilerinden ödün vermek zorunda bırakılmamak, ilişki içinde eşit olduğunu hissetmek ve özel alanının ihlal edilmemesi gibi güvenli bir ilişkinin sınırlarını belirleyen bu öğeler insan ilişkilerinin de temel taşlarını oluşturur. Güvenli ilişkiler konusunda özellikle en çok risk grubunda olan ergenlerin farkındalık düzeylerinin artırılacağı çeşitli atölye çalışmalarına yer verilebilir.

- Üniversitelerin tüm bölümlerinde toplumsal cinsiyet, cinsiyete dayalı iş bölümü, cinsiyet eşitsizliği ve ayrımcılık, kadına yönelik şiddet, flört şiddeti başlıklarını içeren bir dersin varlığı, öğrencilerin bu başlıklara dair bilgi edinmeleri ve farkındalıklarını arttıran ortak bir deneyim paylaşımı yapabilecekleri ortak bir alan sağlayabilir.
- Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı lise, ortaokul ve ilkokul düzeyinde de toplumsal cinsiyet eşitliği ve flört şiddeti konularında bilgilendirme çalışması okul sosyal hizmet disiplininin dâhil olacağı bir uygulama alanı olabilir.
- Flört şiddetinin farkındalığı konusunda Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, belediyeler, okul sosyal hizmeti ve sivil toplum kuruluşları ortak çalışmalar gerçekleştirerek savunuculuk rolünü üstlenmesi, flört şiddetini tanımlamayı ve maruz kalan ya da kalma ihtimali bulunan bireylere yaşadıkları soruna dair farklı açılardan bakabilme ve toplumsal, kültürel ya da sosyopolitik bağlamda bunu değerlendirmelerine katkı sunmak için destekleyici olabilir.
- Toplumsal cinsiyet eşitsizliği yalnızca toplumsal ve sosyal hayatta değil kullanılan dilde de kendini üreten bir sistemdir. Eril ve yargılayıcı ifadelerin yalnızca günlük hayatta değil öğrenim sürecinde de pekiştirilen toplumsal cinsiyet eşitsizliği yerine cinsiyet eşitliğini gözeten bir dilin kullanımı toplumsal sürecin dönüşümüne katkı sağlayabilir. Eğitim sisteminin, müfredatın ve eğitimcilerin bu perspektif ve politikalar doğrultusunda yapılandırılması, yerleşmiş kalıp yargıları içermeyen ve eşitliği gözeten etkili bir mekanizmanın varlığına katkı sağlayabilir. Bununla birlikte ailelerin de bu alanda eğitimlere katılması bilinç yükseltme çalışmalarında faydalı olacağı düşünülmektedir.

VI. KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- BAŞAR, F. (2020). “Toplumsal Cinsiyet Tanımı ve Temel Kavramlar”, **Toplumsal Cinsiyet**, Ed. F. Başar, Ankara, Akademisyen Kitapevi.
- BAYGAL, A. (2018). “Şiddetin Aile İçi Görünümleri”, **Değişen Toplumda Değişen Aile**, Ed. N. Adak, Ankara, Siyasal Kitabevi, ss.177-198.
- CANER, E. (2004). **Kutsal Fahışeden Bakire Meryem’e Toprak ve Kadın**, İstanbul, Su Yayınları.
- Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği, (2018). **Gençlerle Güvenli İlişkiler Üzerine Çalışmak: Eğitimciler ve Danışmanlar İçin Uygulama El Kitabı Ne Var Ne Yok?!**, İstanbul, Punto Baskı Çözümleri, 2. Baskı.
- CORNELL R. W. (1998). **Toplumsal Cinsiyet ve İktidar**, Çev. C. Soydemir, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 1. Baskı.
- CRESWELL, J. W. (2013). **Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni**, Çev. Ed. M. Bütün ve S.B. Demir, Ankara, Siyasal Kitapevi.
- DÖKMEN, Z. Y. (2010). **Toplumsal Cinsiyet: Sosyal Psikolojik Açıklamalar**, Ed. S. Erdoğan, İstanbul, Remzi Kitabevi, 2. Baskı.
- KULAKSIZOĞLU, A. (2004). **Ergenlik Psikolojisi**, İstanbul, Remzi Kitabevi, 6. Baskı.
- ÖZBAY, H. & ÖZTÜRK, E. (1992). **Gençlik**, İstanbul, İletişim Yayınları, 1. Baskı.
- PARLAK, S. & CANEL, N. (2020). **Çok Öfkeliyim Ergenlerde ve Gençlerde Partner Şiddeti**, İstanbul, Okyanus Yayınevi, 1. Baskı.
- SİMGE, S. (2013). “Toplumsal Cinsiyet ve Yansımaları”, **Toplumsal Cinsiyet**, Ed. L. Gültekin, Ankara, Atılım Yayınları, 1. Baskı.

ULUOCAK, Ş., GÖKULU G., BİLİR, O., E. KARACIK, N. & ÖZBAY, D. (2014). **Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Kadına Yönelik Şiddet**, Ankara, Paradigma Akademi Yayınları.

WHO (World Health Organization) (2002). **World Report on Violence and Health: Summary**. Geneva: World Health Organization.

YAVUZER, H. (2013). **Çocuk ve Ergen Eğitiminde Anne Baba Tutumları**, İstanbul, Timaş Yayınları, 4. Baskı.

ZASTROW, C. Ve KIRST-ASHMAN, K. K. (2016). **İnsan Davranışı ve Sosyal Çevre 1**, Nika Yayınevi, 2. Baskı.

MAKALELER

AKKAŞ, İ. (2019). “Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Kavramları Çerçevesinde Ortaya Çıkan Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı”, **Ekev Akademi Dergisi**, ICOAEF Özel Sayısı, ss. 97-118.

BANDYOPADHYAY, A., DEOKAR, A. M., & OMAR, H. A. (2014). “Dating Violence in Adolescence”, **International Journal of Child and Adolescent Health**, v. 3, issue 3, p. 305-320.

BAYRAM, H. (2020). “Psikososyal Gelişim Kuramının Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında İncelenmesi”, **Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, cilt 8, sayı 6, ss.1993-2001.

CANKURTARAN ÖNDAŞ, Ö. & SAYGI DOĞRU, E. (2015). “Lisede Okuyan Kız Öğrencilerin Kadına Yönelik Şiddete Algıları: Niteliksel Bir Çalışma”, **Toplum ve Sosyal Hizmet**, cilt 26, sayı 1, ss. 45-64.

ÇELİKKALELİ, Ö. & AVCI, R. (2016). “Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine Göre Bağlanma Biçimlerinin İncelenmesi” **Bilgisayar ve Eğitim Araştırmaları Dergisi**, cilt 4, sayı 7, ss. 103-123.

FRIESEN, M. D., WOODWARD, L. J., HORWOOD, L. J. & FERGUSON, D. M. (2013). “Quality of Parent–Child Relations in Adolescence and Later Adult Parenting Outcomes”, **Social Development**, cilt 22, sayı 3, ss.539-554.

- GÜNAY, G. & BENER, Ö. (2011). “Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Çerçevesinde Aile İçi Yaşamı Algılama Biçimleri”, **Türkiye Sosyal Bilimler Dergisi**, cilt 15, sayı 3, ss. 157-171.
- KARATAŞ, S., MERCAN, Ç. & DÜZEN, A. (2016). “Ergenlerin Ebeveyn İlişkilerine Yönelik Algıları: Nitel Bir İnceleme”, **Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, cilt 19, sayı 36, ss.237-258.
- KOÇ BAŞARAN, Y. (2017). “Sosyal Bilimlerde Örnekleme Kuramı”, **Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi**, cilt 5, sayı 47, ss. 480-495.
- MIHÇIOKUR, S. & AKIN, A. (2015). “Flört Şiddeti- Şiddet’li Sevgi”, **Sağlık ve Toplum**, cilt 25, sayı 2, ss. 9-15.
- MURRAY, C. E., & KARDATZKE, K. N. (2007). Dating Violence Among College Students: Key Issues For College Counselors. **Journal of College Counseling**, 10, 19-89.
- SCOTT, J. W. (2010). “Toplumsal Cinsiyet: Faydalı Bir Tarihsel Analiz Kategorisi”, Çev. D. Demirler ve F. Dinçer. **Kültür ve Siyasette Feminist Yaklaşımlar**, sayı 12, ss. 112-138.
- SHOREY, R., CORNELIUS, T., & BELL, K. (2008). “A Critical Review of Theoretical Frameworks For Dating Violence: Comparing The Dating and Marital Fields”, **Aggression and Violent Behavior**, cilt 13, sayı 3, 185-194.
- SÜNETÇİ, B., SAY, A., GÜMÜŞTEPE, B., ENGİNKAYA, B., YILDIZDOĞAN, Ç. & YALÇIN, M. (2016). “Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddeti Algıları Üzerine Bir Araştırma” **Ufkun Ötesi Bilim Dergisi**, cilt 16, sayı 1, ss. 56-83.
- TEZCAN, M. (2003). “Gizli Müfredat Eğitim Sosyolojisi Açısından Bir Kavram Çözümlemesi”, **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, cilt 1, sayı 1, ss. 53-59.
- TÜZÜN, O. & SAYAR, K. (2006). “Bağlanma Kuramı ve Psikopatoloji”, **Düşünen Adam**, cilt 19, sayı 1, ss. 24-39.

WHO (World Health Organization) (1998). Gender and Health: Technical Paper, WHO/FRH/WHD/98.16, Geneva.

YAĞAN GÜDER, S. ve GÜLER YILDIZ, T. (2016). “Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Toplumsal Cinsiyet Algılarında Ailenin Rolü”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt 31, sayı 2, ss. 424-446.

TEZLER

ÇELİK DEMİRTAŞ, S. (2019). “Ergenlerde Toplumsal Cinsiyet Algısı”, (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

DİNÇEL, E. (2006). “Ergenlik Dönemi Gelişimsel Ödevleri Ve Psikolojik Problemler”, (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

HUTCHINSON, K. (2012). Predictors of College Students’ Dating Violence Perceptions and Help-Seeking Recommendations. Doctoral dissertation, The University of Akron.

ÖZYÜREK, A., (2004). “Kırsal Bölge ve Şehir Merkezinde Yaşayan 5-6 Yaş Grubu Çocuğa Sahip Anne-Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumlarının İncelenmesi”, (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

SAKARYA, A. K. (2013). Üniversitede Öğrenim Gören Gençlerde Flörtte Şiddeti, (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Necmettin Erbakan Üniversite Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

YUMUŞAK, A. (2013). “Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumları, Toplumsal Cinsiyetçilik Ve Narsisistik Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki” Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

AKIN, N.C., BALCI, E., DURSUN, E., GÜNER, G., KARATAŞ, Z., ÖNDÜL, S., ÖZCAN, Ö., ŞAHİN, İ. ve TAŞKIN, O. A. (2014). “Hekime Yönelik Şiddet: Fenomenolojik Bir Değerlendirme” <https://docplayer.biz.tr/34219647-Hekime-yonelik-siddet-fenomenolojik-bir-degerlendirme.html>, (Erişim tarihi: 09.03.2022).

DİĞER KAYNAKLAR

- ASLAN, D., VEFİKULUÇAY, D., ZEYNELOĞLU, S., ERDOST, T., & TEMEL, F. (2008). **Ankara'da İki Hemşirelik Yüksekokulunun Birinci ve Dördüncü Sınıflarından Okuyan Öğrencilerinin Flört Şiddetine Maruz Kalma, Flört İlişkilerinde Şiddet Uygulama Durumlarının ve Bu Konudaki Görüşlerinin Saptanması Araştırması**. Ankara, Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma Merkezi.
- DOĞAN, S. & HAMAMCI, Z. (2018). “20. Uluslararası Psikolojik Dayanışma ve Rehberlik Kongresi”, **Erkeklik Rollerini Kabullenmenin ve Erkekliğe Yönelik tehdit Algısının Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumları ile İlişkisi**, Ed. C. Şahin, Ankara, Türk PDR Derneği Yayınları. ss.782.
- TUNÇ, M. (2013). “Feminist Grup Çalışması: Temeli, Kapsamı ve Süreci”, **Toplum ve Sosyal Hizmet**, cilt 24, sayı 2, ss. 209-230.
- VEFİKULUÇAY, D., DEMİREL, S., TAŞKIN, L. & EROĞLU, K. (2007). “Kafkas Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bakış Açıları”, **Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi**, cilt 14, sayı 2, ss.12-27.
- VEUR, D., VRETHEM, K., TİTLEY, G. & TÓTH, G., (2014). **Toplumsal Cinsiyet Konu(şma)ları**, Çev. Ş. Kıymaz Bahçeci, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 1. Baskı. ss.3-198.

EKLER

Ek-1: Etik Kurul Onayı

Ek-2: Bilgilendirilmiş Onam Formu

Ek-3: Anket Soruları

Ek-1: Etik Kurul Onayı

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-88083623-020-184
Konu : Etik Onayı Hk.

Sayın Serap KARAÇÖP

Tez çalışmanızda kullanmak üzere yapmayı talep ettiğiniz anketiniz İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 22.12.2020 tarihli ve 2020/11 sayılı kararıyla uygun bulunmuştur. Bilgilerinize rica ederim.

Dr.Öğr.Üyesi Alper FİDAN
Müdür Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : *BENF3HNT4* Pin Kodu : 78012

Belge Takip Adresi :
<https://evrakdogrula.aydin.edu.tr/enVision.Dogrula/BelgeDogrulama.aspx?>

Ek-2: Bilgilendirilmiş Onam Formu

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET BAKIŞI AÇISINDAN FLÖRT ŞİDDETI

A. Giriş Bölümü

İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sosyal Hizmet Bölümü Yüksek Lisans öğrencisi Serap Karaçöp'ün tez çalışması kapsamında "Lise Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Tutumları İle Flört Şiddetine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı araştırmayı yürütmekteyim. Bu araştırmada yer almayı kabul etmeden önce, araştırmanın ne amaçla yapılmak istendiğini anlamanız ve kararınızı bu bilgilendirme çerçevesinde özgürce vermeniz gerekmektedir. Aşağıdaki bilgileri lütfen dikkatlice okuyunuz.

B. Bilgilendirme Bölümü

1. Araştırmanın Nedeni ve Amacı: Yürütmekte olduğum bu araştırmada flört şiddeti konusunda sizlerle gerçekleştireceğim görüşmelerle flört şiddetine yönelik tutumları etkileyen toplumsal cinsiyet algılarının değerlendirmesini yapmayı hedeflemekteyim. Bununla birlikte flört şiddetinin ilerleyen dönemlerde fiziksel ve cinsel şiddetin habercisi olması ve gençlerin gelecekte bir aile kurarak anne, baba, eş olabileceği düşünüldüğünde aile içi şiddetin yordayıcısı olabilmesi gibi nedenlerle flört şiddetin daha fazla araştırılmasının koruyucu, önleyici ve eğitici çalışmalara ışık tutması açısından gerekli olduğu düşünülmektedir.

2. Anketi Tamamlama Süresi: Araştırma kapsamında doldurulacak anket süresinin yaklaşık 10-15 dakika arasında sürmesi planlanmaktadır.

3. Araştırmanın Yürütüleceği Yer: İstanbul İli Esenyurt İlçesi

C. Güvence Bölümü

Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayalıdır ve araştırmada kimlik bilgileriniz kullanılmayacaktır. Araştırmaya katılmayı kabul ettiğinizde elde edilen veriler gizli kalacak, sadece eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Araştırma sürecinde konu ile ilgili her türlü soru ve görüşleriniz için serapkaracop18@hotmail.com adresinden araştırmacıyla iletişime geçebilirsiniz.

* Gerekli

D. Onay Bölümü "Yukarıda yer alan ve araştırmaya başlanmadan önce katılımcılara verilmesi gereken bilgileri içeren metni okudum. Eksik kaldığını düşündüğüm konularda sorularımı araştırmacılara sordum ve tatmin edici yanıtlar aldım. Yazılı ve sözlü olarak tarafıma sunulan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anladığım. Araştırmaya katılmayı isteyip istemediğim konusunda karar vermem için yeterince zaman tanındı. Bu koşullar altında, araştırma kapsamında elde edilen şahsıma ait bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılması, gizlilik kurallarına uyulmak kaydıyla sunulması ve yayınlanması konusunda araştırmacıya yetki veriyor ve gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum."

Evet

Hayır

Ek-3: Anket Soruları

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET BAKIŞI AÇISINDAN FLÖRT ŞİDDETİ ANKETİ

BİRİNCİ BÖLÜM SOSYO-DEMOGRAFİK YAPI

1. Cinsiyetiniz?

Kadın Erkek Diğer

2. Flört ilişki durumunuz nedir?

flört ilişkim devam ediyor
 flört ilişkim bitti
 flört ilişkim hiç olmadı

3. Flört ilişkiniz bitti ise bitiş sebebi nedir?

Psikolojik şiddet
 Fiziksel şiddet
 Cinsel şiddet
 Ekonomik şiddet
 Ailesel nedenler

4. Ailenizin aylık gelir düzeyi?

2000'den az 2000-2999 3000-3999 4000-4999 5000+

5. Annenizin öğrenim durumu?

Okur-yazar değil Okur-yazar İlkokul mezunu Ortaokul mezunu
 Lise mezunu Lisans mezunu

6. Babanızın öğrenim durumu?

Okur-yazar değil Okur-yazar İlkokul mezunu Ortaokul mezunu
 Lise mezunu Lisans mezunu

7. Ebeveynlerinizin birliktelik durumu?

Anne- baba birlikte Anne-baba ayrı Anne-baba boşanmış

8. Ebeveynlerinizle olan ilişkinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Annemle daha iyi anlaşırım
 Babamla daha iyi anlaşırım
 Her ikisiyle de iyi anlaşırım
 Her ikisiyle de yeterince iyi anlaşamam

9. Ailenizdeki karar alma süreçlerini nasıl değerlendirirsiniz?

- Genellikle annemin dediği olur
- Genellikle babamın dediği olur
- Genellikle aile büyüklerimizin (dede/büyükanne) dediği olur
- Tüm aile bireyleri ortak konuşur ve ortak bir karar almaya çalışırız

10. Yaşamınızın herhangi bir döneminde aile içi şiddete tanık oldunuz mu?

- Evet Hayır

11. Tanık olunan şiddet türü nedir?

- Psikolojik şiddet Fiziksel şiddet
- Cinsel şiddet Ekonomik şiddet

12. Tanık olunan şiddet kim tarafından kime uygulandı?

- Baba anneye
- Anne babaya
- Anne çocuğa
- Baba çocuğa
- Çocuk anneye
- Çocuk babaya
- Diğer.....

13. Yaşamınızın herhangi bir döneminde aile içi şiddete maruz kaldınız mı?

- Evet Hayır

14. Cevabınız evet ise hangi aile bireyinin şiddetine maruz kaldınız?

- Anne
- Baba
- Kardeş
- Erkek aile büyüğü
- Kadın aile büyüğü

15. Maruz kalınan şiddet türü nedir?

- Psikolojik şiddet Fiziksel şiddet
- Cinsel şiddet Ekonomik şiddet

İKİNCİ BÖLÜM TOPLUMSAL CİNSİYET ALGISI

Aşağıdaki ifadelere ne kadar katıldığınızı belirtiniz.

	Kesinlikle	Biraz	Emin	Biraz	Kesinlikle
	Katılıyorum	Katılıyorum	Değilim	Katılıyorum	Katılıyorum
1. Kadınlar sözel derslerde, erkekler ise sayısal derslerde daha başarılıdır.					
2. Kadınlar doğaları gereği daha duygusal ve çekingendir					
3. Erkekler doğaları gereği daha kavgacı oldukları için öfkelerini kontrol etmeleri zordur.					
4. Evin temizliği ve çocukların bakımı sadece kadınların sorumluluğundadır.					
5. Kadınların ve erkeklerin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.					
6. Erkekler iş hayatında kadınlardan daha başarılıdır.					
7. Erkekler duygusaldır.					
8. Kadınlar korunmaya muhtaçtır.					
9. Erkekler oturmasına kalkmasına dikkat etmelidir.					

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ŞİDDET ALGISI

Sizce aşağıdaki ifadelerden hangisi yapılırsa bir ilişkide şiddete girer?

	Şiddet	Şiddet değil	Fikrim yok
1. Tokat atmak			
2. Hakaret etmek			
3. Gizli ses / görüntü kaydını almak / paylaşmak			
4. Tehdit etmek			
5. Özel eşyalarını (telefon, bilgisayar, günlük vb.) karıştırmak			
6. Aşırı kıskançlık / sahiplenme			
7. Takip etmek / izlemek			
8. Alay etmek			
9. Israrla mesaj atmak			
10. Aşağılamak			
11. Cinsel ilişki yaşamak için ısrarcı olmak			

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUMU

Aşağıdaki ifadelere ne kadar katıldığınızı belirtiniz.

	Kesinlikle Katılıyorum	Biraz Katılıyorum	Emin Değilim	Biraz Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Erkekler bazen flört ettikleri kız tarafından dayak atılmasını hak ederler.					
2. <u>Aşırı</u> kıskançlık ve sahiplenme sevgi göstergesidir.					
3. Kızlar bazen flört ettikleri erkek tarafından dayak atılmasını hak ederler.					
4. Eğer bir kadın fiziksel yakınlaşmayı reddediyorsa aslında nazlanıyordur.					
5. Bir ilişki içinde hesabı ödeyen her zaman erkek olmak zorunda değildir.					
6. Kız/erkek arkadaşının kendi arkadaşlarıyla ne kadar zaman geçireceğine karışabilir.					
7. Bir ilişkinin iyi gitmesi için kişiler bazen istemedikleri davranışlara da evet demelidir.					
8. Eğer kız/erkek arkadaşın seni <u>sürekli</u> kontrol ediyorsa (örneğin nerede olduğunu, ne yaptığını soruyorsa) bu seni önemsedığı içindir.					
9. Bir ilişki içinde eğer kişi şiddet görüyorsa kolaylıkla ilişkiyi bitirebilir.					
10. Şüphelendiğin bir durum varsa, kız / erkek arkadaşının cep telefonunu kontrol etmende bir yanlışlık yoktur.					

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Serap KARAÇÖP

ÖĞRENİM DURUMU:

Lisans: : İstanbul Aydın Üniversitesi
: Sosyal Hizmet
: 2015-2019 (Yüksek Onur Öğrencisi)

Yüksek Lisans: : İstanbul Aydın Üniversitesi
: Sosyal Hizmet
: 2019-2022

DENEYİM:

- Kamu – İstanbul Büyükşehir Belediyesi / Sosyal Hizmetler Müdürlüğü, Sosyal Hizmet Uzmanı, Ekim 2019- Devam
- Kamu - Büyükçekmece Belediyesi / Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü, Stajyer, Şubat- Mayıs 2019
- Kamu - Esenyurt Belediyesi / Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü, Stajyer, Ekim- Aralık 2018
- Kamu - Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı / Esenyurt Sosyal Hizmet Merkezi, Stajyer, Eylül 2017- Ocak 2018
- Sivil Toplum Kuruluşu - Toplum Gönüllüleri Vakfı (TOG), Gönüllü Görev Alma, Aralık 2017-Ocak 2019
- Özel - Altınşehir Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi, Stajyer, Çocuk Gelişimi ve Özel Eğitim Alanında Uygulama Deneyimi, Şubat-Mayıs2014

YAYINLAR, SUNUMLAR VE PATENTLER:

KARAÇÖP, S. (2022). “4. International Congress on Multidisciplinary Social Sciences”, **Investigation of Adolescents' Awareness of Dating Violence**, Ed. G. Günay ve Z. Karacagil, Ankara, Bidge Yayınları, ss. 148.